

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ JEAN MONNET

*„MECANISME ȘI MODELE DE ADOPTARE
A DECIZIILOR LA NIVEL LOCAL/ REGIONAL”*

19-20 aprilie 2024

*A acțiune din Proiectul Jean Monnet „Centrul de Excelență”:
„Consolidarea sustenabilității democrației prin educație
civică” / „Strengthening democratic sustainability through
civic education”, Project 101085234 — SDSCE*

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

AGENDA

Conferința Internațională Jean Monnet

**„Mecanisme și modele de adoptare
a deciziilor la nivel local/ regional”**

Acțiune din Proiectul Jean Monnet „Centrul de Excelență”:
„Consolidarea sustenabilității democrației prin educație
civică” / „**Strengthening democratic sustainability through
civic education**”, Proiect 101085234 — SDSCE
Institutul de Administrație Publică, 19-20 aprilie 2024,
str. Ialoveni 100, m. Chișinău,
on-line: <https://meet.google.com/thp-mtxr-wea>

Prima zi – 19 aprilie 2024

9.00 - 9.30

Înregistrarea participanților

9.30 -10.00

Ședința festivă

Deschiderea conferinței

Ludmila ROȘCA, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, Coordonatorul proiectului.

Cuvânt de salut

Claudia MELINTE, Oficiul Național Erasmus+, administrator;

Georgeta STEPANOV, doctor habilitat în psihologie, profesor universitar, Prorector pentru activitate științifică, Universitatea de Stat din Moldova;

Serghei PALHOVICI, doctor conferențiar universitar, Institutul de Administrație Publică, director, Universitatea de Stat din Moldova;

Ionuț IFRIM, doctor habilitat în drept, CȘ II, Institutul de Cercetări Juridice „Acad.Andrei Radulescu”, Academia Română;

Anatoliy KRUGLAȘOV, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea Națională „Yuriy Fedkovych”, Cernăuți, Ucraina; profesor, Facultatea de Relații Internaționale și Științe Politice, Universitatea din Lodz, Polonia;

Gabriela GOUDENHOFT, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea din Oradea, România.

10.00 - 12.00

Ședința Plenară

Anatoliy KRUGLAȘOV, *doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea Națională „Yury Fedkovych”, Cernăuți, Ucraina; profesor, Facultatea de Relații Internaționale și Științe Politice, Universitatea din Lodz, Polonia*

Înaintând împreună: provocări și oportunități comune pe drumul către UE pentru Ucraina și Moldova/ Moving forward together: common challenges and chances on the way to the EU for Ukraine and Moldova

Gabriela GOUDENHOOFT, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea din Oradea, România.

Reziliența instituțiilor politice și administrative în procesul integrării în UE/ Resilience of political and administrative institutions in the EU integration process

Ana-Maria BERCU, doctor habilitat, profesor universitar, Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România

Factori de succes în managementul performanței în funcția publică. Perspective ale Uniunii Europene/ Success Factors in Civil Service Performance Management. EU Insights

Walenty BALUK, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, UMCS, Lublin, Polonia

Aspectele geopolitice ale integrării europene a Ucrainei și Republicii Moldova în contextul războiului ruso-ucrainean / Geopolitical aspects of European integration of Ukraine and Moldova in the context of the Russian-Ukrainian war.

12.00 – 12.30

Pauză de cafea.

12.30 – 14.30

Panel 1. Reforma sistemului de administrație centrală, regională și locală în contextul integrării europene.

Ion IFRIM, doctor habilitat, profesor universitar, CS II, Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu”, Academia Română
Ocotirea funcționarilor publici și prin incriminarea traficului de influență/ The protection of public officials by criminalising the trafficking of influence

Mariusz W. Sienkiewicz, *doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea „Marie Curie” din Lublin, Polonia*

Procesele de integrare europeană și de luare a deciziilor în administrația locală din Polonia / European integration and decision-making process in local government in Poland

Marin GHERMAN, *doctor științe politice, lector universitar, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava (România), Institutul de Studii Politice și Capital Social din Cernăuți (Ucraina)*

Reforma sistemului de administrație în statele candidate la integrarea în UE: disfuncționalități ale comunicării politice și capitalului social/ The reform of the administration system in the candidate states for EU integration: dysfunctions of political communication and social capital

Elena BĂDĂRĂU, *doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Boris CORETCHI, *doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Analiza impactului social al migrației forței de muncă în Uniunea Europeană și Republica Moldova/ Analysis of the social impact of labor force migration in the European Union and the Republic of Moldova

Stela SPÎNU, *doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*

Impactul reformei administrației publice asupra bioeticii în medicină în cadrul integrării europene/ The Impact of Public Administration Reform on Bioethics in Medicine within the Framework of European Integration

Ștefan BELECCIU, *doctor, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*

Persida-Marieta STANCU, *doctorandă, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI*
Fundamentele legale și beneficiile înființării asociației de dezvoltare intercomunitară/ The Legal Foundations and Benefits of Establishing an Intercommunity Development Association

Cosmin CHIRIAC, *doctor, lector universitar, Universitatea din Oradea,*
Constantin-Vasile ȚOCA, *doctor, conferențiar universitar, Universitatea din Oradea*

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară în România. O șansă ratată? / Intercommunity Development Associations in Romania. A lost opportunity?

Tatiana TOFAN, *doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Ala GRECU, *doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova*

Reforma serviciilor socio-medice în contextul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană/ The reform of socio-medical services in the context of the integration of the Republic of Moldova into the European Union

Eugenia BOGATU, *doctor în filosofie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Autenticitatea democrației: interpretări pragmatice ale situației din Republica Moldova/ The Authenticity of Democracy: Pragmatic Interpretations of the Situation in the Republic of Moldova

Mihaela Daciana NATEA, *doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Medicină Farmacie Științe și Tehnologie „G.E.Palade”, Târgu Mureș, România*

Comunicare strategică pentru combaterea dezinformării. Rolul administrației locale/ Strategic communication for combating disinformation. The role of local public administration

Tatiana TOFAN, *doctor, conferențiar universitar, Departamentul Administrarea Afacerilor, Universitatea de Stat din Moldova*

Natalia CATANOI, *doctorandă, asistent universitar, Catedra Urgențe medicale, Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”*

Practica țărilor europene în gestionarea crizelor din domeniul sănătății/ European countries' practice in health crisis management

Angela POPOVICI, doctor, conferențiar universitar, Institutul de Administrare Publică, Universitatea de Stat din Moldova

Auditul de gen a politicilor publice locale aprobate de Consiliul Municipal Chișinău/ The gender audit of local public policies approved by the Chisinau Municipal Council

Mihail ROȘCOVAN, doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Andrei RUSSU, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova

Autonomia gagauză: subsidiaritate în numele echității/ Gagauz autonomy: subsidiarity in the name of fairness

Ion OVIDIU TATU, asistent universitar, doctorand, Facultatea de științe juridice, Universitatea „Hyperion”, România

Răspunderea penală a „altor funcționari publici” pentru interacțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul/ The protection of public officials by criminalising the trafficking of influence

Marcela MARIȚ, doctor în drept, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Mihaela PASCAL, asistent universitar, doctorandă Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Programele locale de gestionare a deșeurilor- mecanisme eficiente de protecție a mediului în contextul integrării europene a Republicii Moldova / Local waste management programs - efficient mechanisms for environmental protection in the context of the European integration of the Republic of Moldova

Dorin ANDROS, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova

Regiunile de dezvoltare și importanța acestora în procesul de integrare europeană și implementare a politicii de dezvoltare regională / Development regions and their importance in the process of European integration and implementation of regional development policy

Anastasia VUICO, studentă, Faculty of Political Sciences, Universitatea Națională „Yuriy Fedkovych”, Cernăuți, Ucraina

Decentralizarea puterii ca mijloc de aducere a legislației în armonie cu Carta Europeană a Autonomiei Locale pe calea aderării la UE / Decentralization of power as a means of bringing legislation in harmony with the European Charter of Local Self-Government on the way to EU accession

14.30 – 15.30

Prînz

15.00 – 18.00

Panel 2. Amenințări și riscuri la securitatea statelor candidate la integrare în UE. Experiența Ucrainei și Republicii Moldova.

Nataliia NECHAIIEVA-YURIICHUK, doctor în științe politice, conferențiar universitar, Departamentul științe politice și administrative, Universitatea Națională „Yuriy Fedkovych”, Cernăuți, Ucraina

O adevărată incertitudine: dezinformarea rusă și influența ei asupra sentimentelor publice/ Certain Uncertainty: Russian Desinformation and Its Influence on Public Sentiments

Sergiu SPRÎNCEAN, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Prioritățile de securitate națională prin prisma obiectivelor de securitate umană în contextul perspectivei de extindere a UE/ National security priorities through the lens of human security objectives in the context of the EU enlargement perspective

Ludmila ROȘCA, doctor habilitat în filosofie, conferențiar universitar, Coordonator de proiect Jean Monnet „Centru de Excelență”

Securitatea și bunăstarea cetățenilor Republicii Moldova – obiectiv prioritar al Politicilor Publice/ Security and welfare of the citizens of the Republic of Moldova – a priority objective of public policies

Ianuș ERHAN, *doctor în drept, conferențiar univ.istat, Departamentul Drept Public, Universitatea de Stat din Moldova*

Ordinea și securitatea publică – componentă a Tratatului de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană / Public order and security – component of the Treaty of Accession of the Republic of Moldova to the European Union

Edina Lilla MESZAROS, *doctor, lector universitar, Universitatea din Oradea, România*

Constantin Vasile ȚOCA, *doctor, conferențiar universitar, Universitatea din Oradea, România*

Evaluarea cooperării UE-NATO privind consolidarea rezilienței împotriva amenințărilor hibride/ Assessing the EU-NATO cooperation on resilience building against hybrid threats

Simion ROȘCA, *doctor în filosofie, conferențiar universitar, Academia « Ștefan cel Mare » a MAI*

Republica Moldova față în față cu provocările, oportunitățile și amenințările lui 2024 / The Republic of Moldova faces the challenges, opportunities and threats of 2024

Aportul UNHCR în Moldova adus refugiaților din Ucraina continua / The contribution of the UNHCR in Moldova to refugees from Ukraine continues

Ruslan ROKHOV, *doctorand, Universitatea Națională „Yury Fedkovič”, Cernăuți, analist politic din Ucraina*

Strategia răzbunării politice a Kremlinului în Republica Moldova: scenarii pentru derularea alegerilor din 2024-2025/ The strategy of the Kremlin's political revenge in the Republic of Moldova: scenarios for the course of the 2024-2025 elections

Șabnam-Cristina PAKNEHAD, *doctorandă, „Universitatea Liberă Internațională din Moldova” (ULIM), angajată la „Oficiul Înaltului*

*Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați” în Moldova (UNHCR)
Aportul UNHCR în Moldova adus refugiaților din Ucraina continua /
The contribution of the UNHCR in Moldova to refugees from Ukraine
continues*

Panelul 3. Potențialul și instrumentele colaborării Republicii Moldova și Ucrainei cu statele membre ale UE în domeniul administrației publice locale.

Serhii HAKMAN, *doctor în istorie, conferențiar universitar, Centrul Regional de perfecționare a calificării din Cernăuți, Ucraina*

Interacțiunea transfrontalieră a autorităților și instituțiile societății civile în triunghiul Ucraina – România – Republica Moldova / Cross-border interaction of authorities and civil society's institutions within the triangle Romania Ukraine - Republic of Moldova

Eduard Ionuț FEIER, *doctor in Relații Internaționale și Studii Europene*
Constantin Vasile ȚOCA, *doctor, conferențiar universitar, Universitatea din Oradea*

„Cooperarea regională” din cadrul Grupului Visegrad “/Regional Cooperation” in the Visegrad Group

Eugen MAHDA, *doctor în științe politice, conferențiar universitar, NTUU ‘Ihor Sikorsky, Institutul Politehnic, Kiev, Ucraina*

Finalizarea formării națiunilor politice în Moldova și Ucraina: cauze, caracteristici și consecințe/ Completion of the Formation of Political Nations in Moldova and Ukraine: Causes, Features, and Consequences

Natalia GAVRILENCO, *doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova*
Tipologii de abateri în sistemele de răspundere disciplinară a judecătorilor: o comparație între legislațiile Spaniei, Franței, Germaniei, Italiei și Republicii Moldova/ Types of misconduct in the disciplinary liability systems of judges: a comparison between the legislation of Spain, France, Germany, Italy and the Republic of Moldova

19.00 – 21.00

Cina

Ziua a II-a – 20 aprilie 2024

10.00-12.30

Sesiunea tinerilor cercetători

CORETCHI Boris, *doctor în economie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

CUTCOVSCHI Valentin, *doctorand, asistent universitar, Universitatea de Stat din Moldova*

Dezvoltarea ciclică în ingineria software: strategii flexibile pentru securitatea economică a sistemelor/ Cyclic development in software engineering: flexible strategies for economic security of systems

Natalia CIOBANU, *redactor coordonator, ÎSEP Știința*

Impactul amenințărilor hibride asupra securității naționale a Republicii Moldova/ The impact

of hybrid threats on the national security of the Republic of Moldova

Dasman EL-FAHEL, *master în consiliere educațională, supraveghetor pentru prima copilărie, Ministerul Educației, Israel*

Educația pentru democrație ca politică care contribuie la reziliența națională (Cazul Israelului)/ Education for democracy as a policy contributing to national resilience (The case of Israel)

Nohaa ALVAKILI, *lector universitar, supraveghetor academic, Colegiul Kaya, Israel*

Integrarea și echitatea în educație ca mecanism național de consolidare a democrației/ Integration and equity in education as national mechanism for democracy strengthening

Igor SOROCEANU, doctorand, Acadmeia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne

Răspunderea juridică pentru încălcarea legislației electorale / Legal liability for violation of electoral legislation

Gabriela PETRACHI, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

Avantajele implementării noului management public în contextual integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană/ Advantages of the implementation of the new public management in the context of the integration of the Republic of Moldova into the European Union

Vadim EȘANU, masternad Programul Anticorupție, Universitatea de Stat din Moldova

Impactul corupției asupra bunei guvernări în cadrul administrației publice locale / The impact of corruption on good governance within local public administration

Aliona MUNTEAN, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova

Implementarea modelelor de flexibilizare a modului și timpului de lucru pentru funcționarii publici din administrația publică centrală și locală în contextul integrării europene/ Implementation of the models for flexibility of the way and working time for public service in the central and local public administration in the context of European integration

Liudmila CUROȘ, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova, Director adjunct Colegiul ”Alexei Mateevici”, Grad didactic Superior

Digitalizarea administrației publice între dorință și necesitate/ Digitalization of public administration between desire and necessity

Vasile TOMUZ, doctorand, Universitatea de Stat din Moldova

Planificarea strategică în instituțiile publice din Republica Moldova – condiție de bază în procesul de aderare la Uniunea Europeană/ Strategic planning in the public institutions of the Republic of Moldova – basic condition in the European Union accession process

Alexandra COLȚA, *doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova*
Reformele sectorului de tineret în contextul integrării europene/ Youth Sector Reforms in the Context of European Integration

Andrei GUȚU, *masterand, Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, România*
Rolul patrimoniului cultural în procesul de integrare europeană/ The role of cultural heritage in the process of European integration

Călin Lucian BÎZU, *doctorand, Universitatea de Stat din Moldova, România*
Buna guvernare digitală – o paradigmă a administrației publice/ Digital good governance – a paradigm of public administration

12.30-13.00

Pauză de cafea.

13.30 –14.30

Totalurile Conferinței: schimb de experiență, avizuri, opinii.

Excursie prin Chișinău, pentru invitații de peste hotare.

REZUMATE

Panelul 1. Reforma sistemului de administrație centrală, regională și locală în contextul integrării europene.

Anatoliy KRUGLAȘOV

Înaintând împreună: provocări comune și șanse pe drumul către UE pentru Ucraina și Moldova

Ucraina și Moldova au atât de multe în comun ca două țări și state vecine cu istoria împletită. În același timp, se confruntă cu provocări comune de securitate și amenințări periculoase din partea Rusiei, ceea ce îi dezlănțuie în tristețe. Ambele țări și-au propus la obțină statutul de membru cu drepturi depline în UE și recent au fost acceptate ca state candidate la integrarea în Uniunea Europeană, ceea ce oferă o perspectivă clară de deschidere a negocierelor și de preaderare.

Provocările și oportunitățile existente cer celor două state intensificarea și multiplicarea formelor de cooperare și diversificarea acțiunilor concertate pe calea lor de a-și asigura independența și perspectiva europeană. Republica Moldova și Ucraina nu doar trebuie să îndeplinească criteriile de la Copenhaga, dar și să-și asigure consolidarea securității și rezilienței naționale pe fundamentul valorilor europene comune. Toate acestea necesită reforme sistemice în conținutul și mecanismul de implementare a politicilor publice și de administrație. Sunt utile, în acest sens, și reformele educaționale de succes. Acesta din urmă trebuie să se îndrepte către cele mai bune modele și practici europene. În orice caz, având în vedere vulnerabilitatea celor două țări, dezvoltarea atotcuprinzătoare a eficienței civice educația ar trebui să fie recunoscută de autorități și de societate. Prezentarea acoperă toate aceste aspecte și se încheie cu recomandări practice adresate clasei politice și administrative, experților și societății civile din Moldova și Ucraina.

Cuvinte cheie: Ucraina și Moldova, integrare europeană, reforme sistemice, Rusia, agresivitate, educație civică.

Gabriela GOUDENHOOF

Reziliența instituțiilor politice și administrative în procesul integrării în UE

În termeni de politici publice, reziliența se referă la capacitatea instituțiilor și, mai larg a administrației de a face față efectelor adverse ale integrării, schimbărilor, crizelor și altor șocuri interne ori externe. Proiectarea și implementarea unor strategii, programe și măsuri care să minimizeze efectul negativ al acestor evenimente și să sprijine integrarea eficientă sunt vitale, iar abordarea integrată, precum și colaborarea dintre diferite niveluri de guvernare, implicarea sectorului privat, a organizațiilor non-guvernamentale, a comunităților și nu în ultimul rând orientarea investițiilor spre cercetare și dezvoltare sunt elemente cheie în înțelegerea riscurilor și avansarea unor soluții creative.

Reziliența încurajează administrația publică să devină mai flexibilă și mai adaptabilă prin ajustarea permanentă a politicilor, programelor, procedurilor și practicilor, relevă importanța planificării proactive și a pregătirii pentru situații limită și pentru gestionarea eficientă a eventualelor probleme și crize, încurajează abordarea sustenabilă și inovatoare a politicilor, modelează reforma administrației publice prin stimularea îmbunătățirii capacităților instituționale, prin dezvoltarea unor capacități specifice, prin alocarea de resurse adecvate.

Cuvinte cheie: reziliență, reforma administrației, politici publice, integrare în UE

Ana-Maria BERCU

Factori de succes în managementul performanței în funcția publică. Perspective ale Uniunii Europene

Eficiența și eficacitatea muncii funcționarilor publici depind de performanța administrației publice și sunt determinate de factori cheie de succes care stimulează motivația și dezvoltarea profesională la locul de muncă. Studiul nostru își propune să exploreze aplicarea a șapte factori de succes identificați de Banca Mondială (2021), evaluând managementul performanței în funcția publică în diferite state membre ale UE. Metodologia noastră implică revizuirea literaturii relevante, compararea

datelor de la Banca Mondială și Comisia Europeană și elaborarea unui model european de management al performanței în administrația publică. Constatările indică faptul că managementul performanței se bazează pe acești factori de succes pentru a asigura calitatea resurselor umane la nivelurile guvernamentale.

Cuvinte cheie: administrație publică, performanță, evaluare, factori de succes, Uniunea Europeană.

Walenty BALUK

Aspectele geopolitice ale integrării europene a Ucrainei și Republicii Moldova în contextul războiului ruso-ucrainean

După extinderea NATO și a Uniunii Europene în direcția estică, Ucraina și Moldova au ajuns în zona gri a securității. Rusia nu era cointereseată în colaborarea cu structurile occidentale în regiunea Europei Centrale și de EST, concentrându-și eforturile asupra menținerii sub propria influență a statelor postsovietice. Ucraina și Moldova n-au folosit perioada pluralismului geopolitic din regiune pentru a se integra în UE și NATO. Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei este o mărturie a revenirii Moscovei la politica imperială și încercarea de a-și supune prin mijloace violente zona gri a securității.

Cuvinte cheie: război, integrare europeană, Ucraina, Moldova, aspect geopolitic.

Ion IFRIM

Ocrotirea funcționarilor publici și prin incriminarea traficului de influență

Această problemă este, după cum vom evidenția, cel mai important, nu numai pentru aceia că este susceptibilă de discuții mult prea dificile, dar și pentru faptul că ne dă în cea mai mare măsură adevărata natură a infracțiunii de care ne ocupăm, trasându-i astfel în mod precis câmpul său de aplicare. Această idee pornește de la faptul că infracțiunea de trafic de influență are în vedere relațiile sociale care se nasc și se dezvoltă în legătură cu ocrotirea funcționarilor publici sau a altor persoane asimilate împotriva actelor de denigrare și de suspiciune că ar putea fi corupți de către autorii traficului de influență; implicit, apără buna reputație a unităților în cadrul

căroră activează funcționarii publici sau alte persoane asimilate. Fapta de trafic de influență prezintă un pericol social evident prin atingerea adusă probității funcționarilor publici și prin crearea sau menținerea suspiciunii că asemenea persoane ar putea acționa sub înrâurirea intervenției reale sau presupuse a unor persoane, chiar dacă prin aceasta s-ar aduce atingere bunului mers al instituțiilor publice și persoanelor juridice de utilitate publică, iar, în anumite condiții, și celorlalte persoane juridice ori unor instituții internaționale. Pentru aceasta, considerăm că legiuitorul a considerat că nu e suficient a se lua măsuri contra actelor ilegale, a cerut ceva mai mult, o garanție necesară și suficientă, aceea că orice funcționar să se abțină de a specula serviciile sale, în toate împrejurările.

Cuvinte cheie: functionari publici, trafic de influență, lobby, instituții publice, persoane juridice de utilitate publică, instituții internaționale.

Mariusz W. SIENKIWICZ

Procesele de integrare europeană și de luare a deciziilor în administrația locală din Polonia

Integrarea europeană a influențat în mod semnificativ procesul de luare al deciziilor în administrația locală din Polonia. Polonia, în calitate de membru al Uniunii Europene, trebuie să adere la reglementările și directivele UE, care necesită adesea armonizarea legilor și politicilor naționale cu standardele UE. În contextul administrației locale, aceasta înseamnă că municipalitățile și regiunile poloneze trebuie să-și alinieze procesele de luare a deciziilor cu principiile și directivele UE, în special în domeniul precum guvernarea, protecția mediului și dezvoltarea regională.

Procesul de integrare europeană a dus la descentralizarea puterii în Polonia, acordând mai multă autonomie autorităților locale în luarea deciziilor. Cu toate acestea, autonomia este temperată de necesitatea respectării reglementărilor și directivelor UE, care sunt adesea obligatorii pentru statele membre. Drept urmare, guvernele locale din Polonia trebuie să navigheze într-un peisaj complex al reglementărilor UE, abordând în același timp nevoile și prioritățile constituenților lor.

În general, integrarea europeană a adus atât oportunități, cât și provocări în procesul de luare al deciziilor în administrația locală din Polonia. Deși a sporit autonomia și cooperarea între autoritățile locale, a impus și constrângeri sub forma reglementărilor și directivelor UE care

trebuie respectate. Navigarea eficientă în acest peisaj dinamic necesită un echilibru între prioritățile locale și obligațiile UE.

Cercetarea își propune să analizeze influența reglementărilor și politicilor UE asupra procesului de luare al deciziilor în administrația locală din Polonia. Trebuie argumentat că, în ultimii ani, a existat o interferență tot mai mare a instituțiilor UE în deciziile luate de autoritățile locale. Pe de o parte, avem de-a face cu beneficii preponderent financiare, iar, pe de altă parte, se constată o reducere treptată a independenței sectorului public la nivel local.

Cuvinte cheie: administrație locală, integrare europeană, proces decizional, Polonia, Uniunea Europeană, descentralizare.

Marin GHERMAN

Reforma sistemului de administrație în statele candidate la integrarea în UE: disfuncționalități ale comunicării politice și capitalului social

Succesul reformelor sistemului de administrație locală, regională sau națională în statele care își propun să adere la UE depinde nu doar de acuratețea juridico-instituțională prin preluarea normelor și standardelor europene, ci și de o serie de factori transversali (sociali, culturali). Ne putem aminti de o serie de patologii instituționale cu care s-au confruntat statele candidate pe parcursul ultimilor deceni: suprapunerea instituțională, neîncrederea în organismele politice nou-create, pasivismul electoral, comunicarea politică disfuncțională. Din acest punct de vedere, pentru Ucraina și Republica Moldova este foarte importantă luarea în calcul atât a recomandărilor de factură instituțional-juridică, cât și a abordărilor neoinstituționale/constructive (creșterea capitalului social, perfecționarea modelului de comunicare etc.)

Cuvinte cheie: reformă, capital social, comunicare politică, integrare europeană

Elena BĂDĂRĂU, Boris CORETCHI

Analiza impactului social al migrației forței de muncă în Uniunea Europeană și Republica Moldova

Migrația forței de muncă poate aduce o serie de beneficii atât pentru țara de origine, cât și pentru cea de destinație, și pentru cei care migrează.

Ea poate contribui la dezvoltarea și creșterea economică a ambelor state implicate. Cu toate că dreptul la suveranitate al statelor este recunoscut și fiecare stat își stabilește propriile politici migratorii, este crucial să ne concentrăm asupra necesității adoptării unor politici naționale coezive și cuprinzătoare pentru o gestionare eficientă a migrației de muncă și pentru protejarea lucrătorilor emigranți. Este esențial să se acorde o atenție deosebită eliminării dezavantajelor și discriminărilor întâmpinate de lucrătorii emigranți. Mai mult decât atât, problemele legate de mișcarea lucrătorilor emigranți dincolo de hotarele statului de origine nu pot fi abordate eficient atunci când statele acționează izolat. Prin urmare, cooperarea internațională în gestionarea migrației poate fi extrem de valoroasă în protejarea intereselor naționale.

Cuvinte cheie: forță de muncă, management, lucrător-migrant, protecția drepturilor și libertăților lucrătorilor migranți, măsuri politico-juridice, reglementări juridice internaționale și naționale.

Stela SPÎNU

Impactul reformei administrației publice asupra bioeticii în medicină în cadrul integrării europene

În prezentul studiu vom aborda aspecte legate de reforma administrativă și integrarea europeană în contextul chestiunilor bioetice din domeniul medical, oferind o perspectivă comprehensivă asupra interacțiunii dintre aceste domenii și impactul lor asupra societății și sistemului de sănătate. În comunicare vom evidenția modul în care aceste procese influențează distribuția și accesul la serviciile medicale, precum și tratamentele bioetice în diferite regiuni și comunități locale, și modul în care reforma administrativă și integrarea europeană modelează standardele și reglementările în domeniul bioeticii, inclusiv drepturile pacienților, consimțământul informat și etica cercetării medicale. Un aspect crucial este implicarea comunității în procesul de luare a deciziilor bioetice. Este important să luăm în considerare nevoile și valorile specifice ale diferitelor comunități locale și ale pacienților pentru a asigura că deciziile sunt luate în mod etic și echitabil. În concluzie, este evident că reforma administrației publice în cadrul integrării europene are un impact semnificativ asupra bioeticii în medicină, oferind oportunități pentru îmbunătățirea distribuției și accesului la serviciile medicale și tratamentele bioetice, acordând o

atenție specială nevoilor și valorilor comunităților locale și ale pacienților în procesul de luare a deciziilor.

Cuvinte cheie: reforma administrației publice, bioetică medicală, integrare europeană, sistem de sănătate.

Ștefan BELECCIU, Persida-Marieta STANCU

Fundamentele legale și beneficiile înființării asociației de dezvoltare intercomunitară

Popoarele statelor moderne de astăzi, ca și în secolele următoare, tind să se integreze în cadrul organizațiilor regionale, continentale sau internaționale. Având în vedere acest principiu extrem de bine definit, încă înainte ca Republica Moldova să-și exprime dorința de a face parte din marea familie a statelor din comunitatea Europeană, manifestată în Acordul de preaderare. Realitățile de astăzi, generate de războiul de la granițele statului nostru accentuează impactul gradului de regionalizare realizat asupra tuturor structurilor, indiferent dacă sunt de drept public sau privat. criza economică, migrațională și umanitară, au actualizat tendința statelor de a se uni cu o structură mai puternică. Riscul economic, democratic sau militar de a rămâne în afara unei astfel de structuri este foarte mare. mare. Procesul de integrare în cadrul unei asociații internaționale, se va reflecta cu siguranță în legislația națională. Astfel, Republica Moldova, pentru a putea crea baza legală privind aderarea la Uniunea Europeană, este nevoită să intervină în sistemul de reglementare prin revizuirea legislației naționale pentru a o aduce în conformitate cu standardele comunitare. Astfel, Republica Moldova a început să importe instituții sau proceduri existente în alte state membre UE, cu scopul de a ne integra cât mai repede în sistemul european. Adesea acest import ratează pentru că încearcă să-l implementeze fără a ține cont de specificul și caracteristicile sistemului nostru juridic. Implementarea legislativă a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară este o instituție importantă care trebuie luată în considerare în contextul regionalizării.

Cuvinte cheie: proces de integrare, legislație națională, standarde comunitare, dezvoltare intercomunitară, regionalizare.

Cosmin CHIRIAC, Constantin-Vasile ȚOCA

Asociațiile de dezvoltare intercomunitară în România. O șansă ratată?

Asociațiile de Dezvoltare Intercomunitară (IDA) au fost introduse în România cu scopul de a acoperi nevoia unităților administrativ teritoriale locale sau județene (UAT) de a implementa proiecte comune de dezvoltare care să beneficieze de comunitățile lor. Nevoia a fost mai mare în cazul unităților administrativ-teritoriale locale rurale, care au putere financiară limitată, făcând totodată parte dintr-un nivel administrativ foarte fragmentat. Astfel, dezvoltarea unor proiecte mai mari este imposibilă pentru astfel de UAT-uri individuale. Cu toate acestea, există și alte motive care duc la introducerea acestui instrument juridic, care sunt discutate în acest studiu.

Obiectivul acestei cercetări este acela de a analiza efectele acestui tip de asociații în România, având în vedere legislația care le-a făcut posibile are aproape 20 de ani. În plus, unele asociații UAT preced introducerea legislației care a introdus AID-urile, prin alte instrumente legislative. Lucrarea de față se concentrează doar pe ADI-uri create în județul Bihor, urmărind crearea unei metodologii de analiză a acestui tip de asociații, pentru a extinde cercetarea la întreaga țară.

Cuvinte cheie: Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (IDA), județul Bihor, Romania, analiza activității, rezultate și efecte.

Tatiana TOFAN, Ala GRECU

Reforma serviciilor socio-medice în contextul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană

În acest articol, autorii și-a propus să analizeze și să studieze cum integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană ar putea contribui la îmbunătățirea serviciilor socio-medice: prin accesul la finanțare și asistență tehnică din partea UE, adoptarea și implementarea standardelor și practicilor europene, cooperarea și schimbul de bune practici cu statele membre ale UE. Reforma sistemului de asistență socială „RESTART” își propune soluționarea a patru probleme: managementul defectuos, inegalitatea teritorială, legătura dintre cost și calitate, resursele umane. Autorii au analizat obiectivele reformei care sunt: modernizarea structurii administrative și a mecanismelor de finanțare; dezvoltarea profesională

a personalului din sistemul de asistență socială; crearea unui sistem informațional integrat pentru date fiabile despre persoanele vulnerabile. Au fost tratate concluzii vizavi de reforma dată.

Cuvinte cheie: reformă, reforma “Restart”, servicii sociale, asistență socială, persoane vulnerabile, sistem informațional integrat.

Eugenia BOGATU

Autenticitatea democrației: interpretări pragmatice ale situației din Republica Moldova

Democrația veritabilă reprezintă scopul de bază în evoluția firească a mai multor state. În aspectul ei teoretic, democrația autentică denotă mai mult o stare de idealitate, o finalitate, care este percepută la modul absolut și fără concesiilor un întreg perfect. În plan aplicativ, în contextul nemijlocit de funcționare a mai multor societăți, conștientizăm faptul că democrația este relativă și este direct proporțională cu gradul de educație prezent în societățile respective. Filosoful pragmatist american John Dewey abordează democrația în raport direct cu educația, înțelegând că doar o școală de calitate asigură temeinicia unei prezente și viitoare democrații autentice. În situațiile pe care le generează viața de zi cu zi oamenii se află în situația de a transforma permanent ceea ce ei numesc adevăr. Același lucru putem afirma că se referă și la democrație. Interpretarea pragmatică a spectrului de trăsături pe care le vizează democrația presupune a lua în considerație și situația de semioză a democrației. Abordarea pragmatică a democrației poate fi proiectată și în cazul Republicii Moldova. Demararea procesului de integrare în Uniunea Europeană determină întreaga societate din Republica Moldova, implicit toate instituțiile statului să realizeze modificări în plan legislativ și executiv cu privire la o democrație mai avansată. Desigur că educația are rolul cel mai plener, pentru că ea contribuie la formarea unei societăți după modelul de funcționare al unei democrații autentice.

Cuvinte cheie: democrație autentică, pragmatism, meritocrație, integrare europeană, Republica Moldova.

Mihaela Daciana NATEA

Comunicare strategică pentru combaterea dezinformării. Rolul administrației locale

Peisajul comunicării a cunoscut modificări substanțiale în ultimii 20 de ani. Dacă inițial mijloacele de comunicare erau limitate și necesitau instituții specializate pentru diseminarea mesajului, astăzi metodele de exprimare prin intermediul comunicării sunt deosebit de multe și de cele mai multe ori sunt realizate prin mijloace care nu oferă un control real asupra veridității, corectitudinii și echidistanței modului de prezentare a informației. Luând în considerare aspectele menționate anterior atunci când vorbim despre comunicarea instituțională și analizăm situația la nivel internațional, trebuie să avem în vedere complexitatea situațiilor cu care se confruntă administrația publică și multitudinea mediilor prin care se diseminează informația.

Lucrarea de față se dezvoltă pe un studiu realizat în 2023 prin chestionare adresate la peste 100 de primării din mediul rural sau urban în care am individualizat modul în care primăriile comunică și dacă această comunicare ajută la combaterea dezinformării.

Cuvinte cheie: Comunicare strategică, dezinformare, administrație publică locală.

Tatiana TOFAN, Natalia CATANOI

Practica țărilor europene în gestionarea crizelor din domeniul sănătății

Crizele, fie ele de natură sanitară, economică sau socială, au un impact semnificativ asupra sistemelor de sănătate din întreaga lume. Practica țărilor europene în gestionarea crizelor din domeniul sănătății poate varia considerabil în funcție de sistemul lor de sănătate, resursele disponibile, nivelul de dezvoltare economică și culturală, precum și de gradul de coordonare între autoritățile centrale și cele locale. Deoarece crizele de sănătate pot avea consecințe pe termen lung asupra sistemelor de sănătate și a societății în ansamblu, este important de identificat și corectat problemele în stadii incipiente a domeniilor vulnerabile în cadrul sistemului de sănătate, aceasta este un pas crucial în direcția îmbunătățirii asistenței medicale și a asigurării unui sistem de sănătate mai rezistent

și mai eficient în fața schimbărilor și provocărilor. Această abordare este crucială pentru înțelegerea impactului crizei asupra furnizării de îngrijiri medicale și pentru identificarea modalităților de îmbunătățire a rezilienței și eficacității sistemului de sănătate în fața provocărilor viitoare.

Cuvinte cheie: *management, criză, manager, abordare sistemică a crizei.*

Angela POPOVICI

Auditul de gen a politicilor publice locale aprobate de Consiliul Municipal Chișinău

În contextul acordării Republicii Moldova a statutului de țară candidată la aderarea la UE devine deosebit de importantă respectarea valorilor și principiilor de bază ale comunității europene. Problematika promovării egalității de șanse în viața socială pentru ambele sexe constituie o cerință esențială pentru societate, fiind considerată o componentă importantă a preocupărilor pentru buna guvernare și respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Auditul de gen evaluează măsura în care egalitatea de gen este instituționalizată efectiv în politicile, programele, structurile organizaționale și procedurile (inclusiv procesele decizionale) și în bugetele corespunzătoare. Articolul vine să realizeze o evaluare a politicilor publice locale din perspectiva integrării dimensiunii de gen, pornind de la analiza responsabilităților autorităților publice locale în domeniul egalității de gen și nivelul de integrare a dimensiunii de gen în politicile publice locale aprobate de Consiliul Municipal Chișinău. Auditul de gen permite identificarea lacunelor în cadrul politicilor publice de dezvoltare, programelor strategice și serviciilor prestate comunității, din perspectiva asigurării egalității de gen. O atenție aparte este acordată măsurării promovării egalității de gen în cadrul Consiliului Municipal Chișinău.

Cuvint cheie: administrație publică, politici publice, egalitate de gen, egalitate de șanse, audit de gen, perspectiva de gen, proces decizional, indicatori dezagregați.

Mihail ROȘCOVAN, Andrei RUSSU

Autonomia găgăuză: subsidiaritate în numele echității

Legislația privind crearea UTA Găgăuzia este în contradicție cu modelul european de protecție a minorităților naționale și conține mai multe ambiguități ce contravin Constituției RM. Autonomia reprezintă dreptul unei minorități naționale de a se administra singură, în cadrul unui stat condus de o putere centrală. Descentralizarea și autonomia sunt concepte strâns legate. Autonomia locală atrage după sine descentralizarea administrativă, autonomia fiind un drept, iar descentralizarea un sistem care implică autonomia. Descentralizarea se definește ca un proces prin care relațiile central-locale sunt restructurate în stat unitar, prin desconcentrarea competențelor din de la nivel național până la nivel local de guvernare. Acest proces este înțeles ca fiind un mecanism pentru împărțirea puterii pe verticală între administrația centrală și cea locală în principal pe trei dimensiuni: politică, administrativă și fiscală. Descentralizarea fiscală presupune transferul de autoritate financiară de la nivel central până la nivel local și este esențială ca instituțiile locale urmează să exercite funcțiile de politică publică în mod autonom. Din 2015 în Republica Moldova s-au stabilit două sisteme diferite pentru formarea bugetelor locale care favorizează Găgăuzia din contul altor APL. Integrarea Găgăuziei în sistemul unic al relațiilor inter-bugetare necesită revizuirea legislației privind autonomia găgăuză în conformitate cu modelele europene și poate fi realizat odată cu reforma administrativ-teritorială.

Cuvinte cheie: administrație publică centrală și locală, autonomie, descentralizare, relații inter-bugetare.

Dasman EL-FAHEL

Educația pentru democrație ca politică care contribuie la reziliența națională. (Cazul Israelului)

Una dintre principalele arene în care cetățenii pot învăța cum să fie cetățeni ai unui stat democratic este sistemul public de învățământ. Acolo, pe lângă casă, comunitate și diversele mass-media, sunt încorporate valorile, conceptele, bazele de cunoștințe, abilitățile și modalitățile de acțiune legitime care pot permite viitorilor cetățeni să acționeze ca cetățeni conștienți și implicați într-un stat democratic. În societățile polarizate, cum

ar fi societatea israeliană, casa și comunitatea „își vor face neapărat treaba”. În realitate, sistemele suplimentare, cum ar fi sistemul de comunicații, nu pot fi de încredere. Întrucât rolul școlii în cultivarea identității naționale, sociale și culturale a elevului este oricum în creștere, educația pentru democrație implementată trebuie să pună bazele unei identități civice comune pentru toți elevii, cetățenii viitorului, mai ales într-o țară multiculturală precum Israel. Acest articol analizează sistemul educațional care vizează educația pentru democrație, ca factor de politică națională pentru a crea o societate egalitară, multiculturală, care să poată include atât publicul, cât și indivizii.

Cuvinte cheie: democrație, politică națională, sistem educațional, identitate civică.

Nohaa ALVAKILI

Integrarea și echitatea în educație ca mecanism național de consolidare a democrației

Politica și un sistem educațional egalitar sunt importante pentru un viitor mai bun. Investiția în generația tânără este una dintre cele mai profitabile investiții pe care o țară le poate face pentru cetățenii săi. Programele de formare îi pregătesc pentru creșterea personală, socială și economică și promovează o societate mai sigură, mai justă și o economie în creștere, și prosperă. Prin urmare, educația civică este modul în care țara își direcționează elevii să acționeze ca cetățeni. Sistemele educaționale din țările democratice, cum ar fi: țările Europei de Vest, Statele Unite și Israel, fac față unor obiective conflictuale ale educației civice, cum ar fi: dorința de a dezvolta patriotismul și aspirația de a dezvolta gândirea independentă și critică, sensibilitatea față de drepturile omului, precum și social, implicare și activism. Acest articol analizează experiența în domeniu a diferitor țări. Analiza experienței statului Israel este orientată către descrierea mecanismului, politicii ce vizează consolidarea unei societăți inclusive, a societății civile ca mecanism național de consolidare a democrației.

Cuvinte cheie: mecanism național; consolidarea democrației; educație egalitară; realizări educaționale.

Igor SOROCEANU

Răspunderea juridică pentru încălcarea legislației electorale

Alegerile sunt modalitatea prin care cetățenii își exprimă opțiunea sa electorală pentru susținerea unuia dintre candidații care concurează în vederea obținerii unei funcții publice. Votul este exprimarea preferinței cetățeanului pentru o persoană sau un partid pentru ocuparea unei funcții în organele de stat. Exprimarea acestui vot trebuie să fie făcută liber și corect, înafara oricărui presiuni sau influențe din exterior.

Răspunderea juridică în general și răspunderea pentru încălcarea normelor de drept electoral în special reprezintă instituții esențiale în garantarea desfășurării unor alegeri libere care ar asigura respectarea drepturilor omului supuse unei evoluții continue, impunându-se astfel necesitatea adaptării răspunderii juridice, deci, și a răspunderii pentru încălcarea normelor de drept electoral, noile exigențe decurgând din evoluția societății.

Cuvinte cheie: drept electoral, stat de drept, democrație, faptă ilegală, răspundere juridică, drept comparat, etc.

Ion OVIDIU TATU

Răspunderea penală a „altor funcționari publici” pentru interacțiunile de serviciu sau în legătură cu serviciul

Dintre numeroasele probleme pe care le eaidă materia infracțiunilor de serviciu în literatura juridică dar îndeosebi în practica zilnică a celor chemați să contribuie la înfăptuirea justiției noastre, la aplicarea legii penale în limitele și spiritul ei, încercăm să analizăm problema răspunderii penale a ”**altor funcționari publici**” pentru faptele săvârșite de aceștia în cadrul serviciul sau în legătură cu serviciu. Stabilirea exactă a cuprinsului noțiunii de ”**alți funcționari publici**” și implicit a întinderii răspunderii penale a acestora prezintă o deosebită importanță în accepțiunea de apărare a avutului unității, ca și a altor valori sociale ocrotite de legea penală, știut fiind că unele din infracțiunile cuprinse în partea specială a codului penal și ne referim aici, în mod special, la infracțiunile de abuz de serviciu și neglijență în serviciu, pot duce o atingere directă unității. Caracterizând subiecții infracțiunilor de serviciu sau în legătură cu serviciu, remarcăm astfel de fapte pot fi comise numai de persoane având o **anumită calitate**,

aceea de funcționari publici asimilați sau ”alți funcționari publici”, după distincțiile arătate în art. 175 din C.pen. Cu tot acest caracter de interpretare legală a celor două noțiuni, în practica judiciară au existat și există încă dificultăți în ce privește folosirea corectă a acestor noțiuni, în stabilirea și delimitarea exactă a conținutului lor.

Cuvinte cheie: functionari publici, răspundere penală, alți funcționari publici, infracțiuni de serviciu.

Marcela MARIȚ, Mihaela PASCAL

Programele locale de gestionare a deșeurilor- mecanisme eficiente de protecție a mediului în contextul integrării europene a Republicii Moldova

În decembrie 2023, cu o întârziere de peste cinci ani, Republica Moldova a aprobat Programul Național pentru Gestionarea Deșeurilor pentru anii 2023-2027. Astfel, absența timp de mai mulți ani a acestui Program Național, conform prevederilor articolului 34 din Legea deșeurilor nr. 209/2016, a determinat și incapacitatea autorităților administrației publice locale de a elabora și aproba programe locale de gestionare a deșeurilor și de prevenire a generării acestora.

Ca urmare, participanților la procesul de gestionare a deșeurilor nu li s-au furnizat măsuri adecvate care să asigure tranziția de la un model de dezvoltare centrat pe producție și consum la unul orientat către prevenirea generării deșeurilor și utilizarea eficientă a resurselor din industria de valorificare.

Odată cu adoptarea Programului Național pentru Gestionarea Deșeurilor pentru anii 2023-2027, în sarcina autorităților administrației publice locale a fost pusă elaborarea și aprobarea programelor locale de gestionare a deșeurilor care vor avea drept principii de bază: ierarhia deșeurilor, principiul poluatorul plătește, principiul proximității și principiul responsabilității extinse a producătorului.

Astfel, va fi transpusă în practică și concepția de regionalizare a managementului deșeurilor, care prevede că teritoriul țării este divizat în opt regiuni, pentru o coordonare mai ușoară și mai eficientă a procesului. Această inițiativă este crucială pentru Republica Moldova în contextul în care se confruntă cu provocări majore legate de gestionarea deșeurilor,

inclusiv impactul asupra mediului și sănătatea publică. Implementarea acestor programe și principii va necesita un efort susținut și o colaborare strânsă între autoritățile publice centrale și locale, sectorul privat, organizațiile neguvernamentale și comunitatea în ansamblu.

Cuvinte-cheie: gestionarea deșeurilor, ierarhia deșeurilor, programe locale de gestionare a deșeurilor, autorități publice locale.

Dorin ANDROS

Regiunile de dezvoltare și importanța acestora în procesul de integrare europeană și implementare a politicii de dezvoltare regională

Politica de dezvoltare regională în Republica Moldova se asociază cu simpla identificare și implementare a unor proiecte investiționale, din sursele Fondului Național de Dezvoltare Regională și Locală. În Uniunea Europeană, dezvoltarea regională reprezintă o politică și un mecanism de implementare a politicii de coeziune, orientată spre identificarea oportunităților și opțiunilor de diminuare a dezechilibrelor de dezvoltare, în acest sens fiind identificate domeniile prioritare care contribuie la dezvoltare economică și socială a regiunilor. Regiunile de dezvoltare în țările membre ale Uniunii Europene au și un statut aparte, organizarea acestora fiind reglementată prin Regulamentul (CE) nr. 1059/2003 stabilește regulile pentru gestionarea unui nomenclator al unităților teritoriale de statistică (NUTS), acestea fiind unități de comparație a nivelului de dezvoltare teritorială în țările UE, indiferent de forma de organizare teritorial-administrativă. De asemenea, unul din cele mai importante roluri ale regiunilor de dezvoltare îl reprezintă și oportunitățile de accesare și valorificare a fondurilor structurale oferite de către Uniunea Europeană. Este important de menționat că fondurile structurale se alocă în dependență de gradul de dezvoltare a regiunilor, estimate din Produsul Intern Brut Regional la nivelul NUTS II. Din aceste considerente, strategia de organizare teritorial-administrativă și implementarea politicilor de dezvoltare regională, vor deveni elemente definitorii în procesul de cooperare și accesare a fondurilor structurale necesare pentru dezvoltarea economică a regiunilor și asigurarea accesului populației la infrastructura tehnico-edilitară importantă pentru creșterea atractivității localităților/regiunilor și a nivelului de trai al populației.

Cuvinte cheie: dezvoltare regională, nomenclatorul unităților teritoriale de statistică, regiuni de dezvoltare.

Anastasia VUICO

Descentralizarea puterii ca mijloc de aducere a legislației în armonie cu Carta Europeană a Autonomiei Locale pe calea aderării la UE

Sub influența integrării europene, la 1 aprilie 2014, Ucraina a adoptat un concept de reformă a autonomiei locale care vizează consolidarea democrației și îmbunătățirea eficienței guvernării. Pe măsură ce Moldova pornește pe calea comună cu Ucraina către aderarea la Uniunea Europeană, este esențial să se eficientizeze calitativ procesele de descentralizare pentru a asigura armonizarea legilor cu standardele UE. Experiența existentă a Ucrainei va servi drept exemplu practic în implementarea proceselor de descentralizare în Moldova, permițând cetățenilor moldoveni să aibă un cuvânt de spus în luarea deciziilor locale, activarea formelor dialogice de participare politică a cetățenilor este un proces crucial în consolidarea democrației.

Cuvinte cheie: descentralizare, democrație, integrare europeană, forme dialogice de participare politică, politică publică.

Vadim EȘANU

Impactul corupției asupra bunei guvernări în cadrul administrației publice locale

O dată cu proclamarea independenței Republicii Moldova și creării bazei statului și dreptului, problema corupției a fost și continue să rămână una dintre cele mai studiate subiecte, care afectează dezvoltarea domeniilor de interes ale statului și stagnează procesul de integrare în Uniunea Europeană.

Cadrul normativ ce vizează domeniul de prevenire și minimalizare a riscurilor de corupție, în special în rândurile funcționarilor publici, pare a fi perfect, însă racordarea acestuia necesităților practice necesită o perioadă îndelungată de adaptare.

Cercetarea fenomenului corupției pe segmentul propus, a relevat faptul că în sistemul de administrare publică locală, există o serie de circumstanțe care generează riscuri de funcționalitate eficientă și a administrației centrale per-ansamblu.

În cercetarea respectivă, autorul va încerca să elucideze unele aspecte teoretice și practice referitoare la riscurile de corupție din sistemul administrației publice locale și modul de prevenire a acestora, formulând concluzii și unele recomandări în acest sens.

Cuvinte cheie: *riscuri de corupție, funcționar public, manifestări coruptibile autorități anticorupție, promovarea integrității.*

Gabriela PETRACHI

Avantajele implementării noului management public în contextul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană

În acest articol, autorul și-a propus să analizeze și să studieze impactul implementării noului management public în autoritățile publice din Republica Moldova, prin prisma procesului de aderare la Uniunea Europeană. Moldova are un anumit nivel de pregătire în domeniul reformei administrației publice și s-au înregistrat unele progrese. O condiție deosebit de importantă pentru îmbunătățirea performanței economice și sociale a organizațiilor publice urmează a fi managementul modernizării. Noul Management Public reunește valori care deplasează accentul de pe administrația publică tradițională pe managementul public. Modernizarea managementului organizațiilor publice ar trebui să contribuie la consolidarea capacității în formularea și implementarea reformei economice și sociale. Creșterea capacității de a realiza reforme și de a furniza servicii publice de calitate, inclusiv prin accelerarea punerii în aplicare a reformei administrației publice, este o condiție obligatorie pe care țara noastră trebuie să o îndeplinească în procesul de aderare. Analiza noului managementului public este un instrument de cercetare pentru toți factorii interni și externi care au implicații asupra activităților și evidențiază punctele forte și punctele slabe ale autorităților publice.

Cuvinte cheie: *noul management public, administrație publică, analiză economică, factori sociali, politică, economie.*

Aliona MUNTEAN

Implementarea modelelor de flexibilizare a modului și timpului de lucru pentru funcționarii publici din administrația publică centrală și locală în contextul integrării europene

Implementarea modelelor de flexibilizare a modului și timpului de lucru pentru funcționarii publici din administrația publică centrală și locală în contextul integrării europene reprezintă o necesitate importantă în cadrul eforturilor de reformă a administrației publice din Republica Moldova.

Una dintre provocările majore pe termen scurt și mediu pentru administrațiile publice locale este adaptarea la cerințele și standardele europene, inclusiv sprijinirea aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Pandemia de COVID-19 a evidențiat și mai mult importanța adaptării la noi modalități de lucru, inclusiv telemuncă și lucrul de la distanță. Armonizarea legislației naționale la standardele europene în domeniul flexibilității muncii poate aduce multiple beneficii atât angajaților, cât și sectorului public în ansamblu.

În primul rând, o cultură a muncii echilibrate promovează sănătatea și bunăstarea angajaților. Prin oferirea de opțiuni flexibile de lucru, funcționarii publici pot să-și gestioneze mai bine viața personală și profesională, reducând nivelul de stres și îmbunătățind calitatea vieții.

În al doilea rând, armonizarea legislației naționale la standardele europene în privința flexibilității muncii poate contribui la atragerea și retenția talentelor în sectorul public. Prin oferirea unor aranjamente de lucru flexibile, administrația publică devine mai atractivă pentru profesioniștii talentați, care sunt interesați să-și păstreze un echilibru între viața profesională și personală.

Cuvinte cheie: modele de flexibilizare a modului și timpului de lucru, funcționar public, administrația publică centrală, administrația publică locală, telemuncă, pandemia COVID-19.

Liudmila CUROȘ

Digitalizarea administrației publice între dorință și necesitate

În era avansării tehnologiilor informaționale, caracterizată prin împânzirea tot mai profundă în aproape toate aspectele vieții private, economice și politice, adaptarea la tendințele moderne, ritmurile și noile paradigme impuse de acestea a devenit o provocare nu doar în ceea ce privește progresul și modernizarea, dar și în ceea ce privește evitarea pericolului de a cădea în irelevanță și ineficiență. Astăzi, un nivel rezonabil de competențe digitale sau transformat din dorințe în necesitate, nu numai

pentru viața profesională dar și pentru cea privată. Iar pentru viitorul țării este fundamental să creeze și să aplice o strategie digitală, care să exploateze tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) pentru a stimula inovația și dezvoltarea. Este esențial ca toți cetățenii, atât ca persoane fizice cât și juridice, și toate instituțiile guvernamentale să utilizeze în mod optim datele guvernamentale pentru a îmbunătăți serviciile oferite cetățenilor și pentru a răspunde cerințelor unei societăți în schimbare. În contextul unei piețe a muncii competitive și a necesității de a fi aliniați cu progresele globale, digitalizarea societății devine imperativă pentru orice țară. Vrem sau nu digitalizarea înseamnă progres și creștere, servicii și odihnă, VIITOR.

Cuvinte cheie: digitalizare, societate digitalizată, digitalizarea AP, servicii publice digitalizate.

Vasile TOMUZ

Planificarea strategică în instituțiile publice din Republica Moldova – condiție de bază în procesul de aderare la Uniunea Europeană

În articolul respectiv este analizată situația actuală privind implementarea procesului de planificare strategică în cadrul autorităților publice din Republica Moldova, în raport cu condiționalitățile impuse în procesul de aderare la Uniunea Europeană. Astfel, pentru a continua să înainteze pe calea aderării, progresele durabile și tangibile în materie de reforme, în toate domeniile, inclusiv în domeniul reformării administrației publice, sunt de o importanță crucială pentru Republica Moldova. Pentru deveni o societate adaptată la schimbări, incertitudini și provocări, autoritățile publice din Republica Moldova trebuie să adopte cadrul necesar pentru o abordare strategică, pe termen lung, a dezvoltării durabile.

Cuvinte cheie: planificare strategică, reformă, strategie, minister, administrație publică.

Alexandra COLȚA

Reformele sectorului de tineret în contextul integrării europene

În acest studio autorul analizează reformele parvenite în sectorul de tineret, generate de parcursul european al Republicii Moldova. Analiza se concentrează pe modul în care politicienii și factorii de decizie abordează schimbările pentru a se conforma standardelor europene. Sunt evidențiate

abordări variate, de la proactivitate la rezistență, în adaptarea politicilor de tineret. Participarea activă a tinerilor la procesul de elaborare a politicilor și de luare a deciziilor este esențială pentru construirea viitorului Europei și pentru construirea unei viziuni cu care tinerii să se poată identifica.

Republica Moldova urmează direcțiile de dezvoltare a lucrului de tineret stabilite de Uniunea Europeană prin Strategia sectorului de tineret 2030, ținând cont de cerințele Comitetul Economic și Social European (CESE) care solicită să se pună accentul pe abordarea transsectorială, adoptând o viziune holistică asupra tinerilor, nevoilor și drepturilor lor. CESE subliniază importanța creșterii nivelului de cunoștințe și de informare al tinerilor cu privire la instituțiile europene, mecanismele funcționale, domeniile de acțiune, exemple concrete din activitățile cotidiene și posibilitățile de dezvoltare personală și profesională în rândul tinerilor. Luând în considerare situația geopolitică instabilă actuală, este important să se asigure implicarea tinerilor în durabilitate, securitate și consolidarea păcii.

Cuvinte cheie: tineri, reforme, integrare, implicare, politici de tineret.

Andrei GUȚU

Rolul patrimoniului cultural în procesul de integrare europeană

Actualmente, patrimoniul cultural joacă un rol esențial în dezvoltarea durabilă a unei țări, în special pentru comunitățile locale. Creșterea investițiilor în cultură, educație, știință și inovație trebuie să stea la baza promovării modului de viață european, ceea ce ar facilita și procesul de integrare europeană. Trebuie să conștientizăm că patrimoniul cultural reprezintă o expresie importantă a istoriei, tradiției și identității noastre iar aceste lucruri pot fi dezvoltate și păstrate prin implicarea activă a administrației publice centrale și locale, precum și a întregii societăți. Valorificarea patrimoniului cultural aduce mari beneficii, în primul rând economice, prin dezvoltarea turismului și a zonelor de agrement, precum și îi ajută pe oameni să fie mândri de localitatea în care s-au născut sau trăiesc, urmată de contribuția la păstrarea peisajelor urbane sau rurale vechi, la cunoașterea istoriei naționale, la educație și la transmiterea moștenirii pentru generațiile viitoare.

Cuvinte cheie: Patrimoniul cultural, dezvoltare, educație, durabil, valorificare.

Călin Lucian BÎZU

Buna guvernare digitală – o paradigmă a administrației publice

Digitalizarea reprezintă o miză importantă pentru guvernarea și dezvoltarea unei țări. Emergența publicului adecvat format din cetățeni ai bunei guvernări digitale, face procesul fezabil, deschizând ușa și pentru buna guvernare. Modernizarea oricărei ramuri, în general, și modernizarea guvernării, inclusiv, se bazează pe digitalizare. Digitalizarea aplicată ca instrument a bunei guvernări determină schimbări instituționale și anumite dezvoltări specifice în plan politic. Studiile arată că revizuirea structurii de guvernanță și a politicii digitale prezintă un model de guvernanță digitală condusă de stat. Statele europene au promovat strategia de digitalizare, fiind de asemenea, dornice să faciliteze tehnologia digitală pentru dezvoltarea economică și buna guvernare în ramura executivă a guvernului. În acest sens, dezvoltarea serviciilor guvernamentale trebuie să avanseze, infrastructura digitală să se consolideze, cetățenii și sectorul privat să înregistreze avantaje indiscutabile, economia digitală să prospere, iar accesul la bunuri și la servicii publice îmbunătățite să fie excelent.

Cuvinte cheie: digitalizare, buna guvernare, guvernare digitală, dezvoltare, administrația publică.

Șabnam-Cristina PAKNEHAD

Aportul UNHCR în Moldova adus refugiaților din Ucraina continuă

Acest articol este scris despre cea mai importantă organizație care se ocupă de problema refugiaților – Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR). Ea protejează refugiații, solicitanții de azil, persoanele strămutate intern, persoanele apatride și returnații. Este prezentat Înalțul Comisar (DI Filippo Grandi), care a vizitat Republica Moldova atât în 2023, cât și în 2024. Sunt explicate activitățile Oficiului UNHCR în Moldova întru sprijinirea refugiaților din Ucraina. La fel sunt specificate formele de protecție ce pot fi primite de către o persoană care cere azil în Republica Moldova.

Pe final, e prezentat un exemplu al unei familii localnice care a găzduit ucraineni, printre care și Veronika, care la 6 ani ai săi cunoaște deja ce înseamnă război.

Cuvinte cheie: criză, Ucraina, azil, protecție, UNHCR, beneficiari, speranță.

Panelul 2. Amenințări și riscuri la securitatea statelor candidate la integrare în UE. Experiența Ucrainei și Republicii Moldova

Nataliia NECHAIEVA-YURIICHUK

O adevărată incertitudine: dezinformarea rusă și influența ei asupra sentimentelor publice

După prăbușirea regimului sovietic, Republica Moldova, precum și Ucraina și-au început drumul către viața cu adevărat independentă și democratică. Dar Moscova a făcut totul pentru a preveni acest lucru, fie în Moldova, fie în Ucraina. Astăzi, ambele state se confruntă cu o problemă serioasă: dorința deschisă a Moscovei de a le distruge statulitatea. În Ucraina, Kremlinul a început invazia deschisă la scară largă, care durează de mai bine de doi ani. În Republica Moldova folosește puterile pro-ruse pentru a influența procesul de luare a deciziilor la nivel național, regional și local.

Astăzi, în condițiile războiului ruso-ucrainean, Republica Moldova și Ucraina își continuă drumul către UE. Ambele state constant sunt sub focul propagandei ruse care a devenit și mai puternică după 24 februarie 2022. Chiar și înțelegerea scopului strategic al Moscovei și al mașinii propagandistice nu împiedică influența ei distructivă asupra sentimentelor publice. Unul dintre principalele accente atât în Ucraina, cât și în Moldova, se face pe discretizarea cursului de integrare în UE. Despre discreditarea guvernelor pro-europene ale Moldovei și Ucrainei la Bruxelles este acest studiu.

În Republica Moldova, Rusia folosește retorica neutralității și potențialul distructiv al Transnistriei, iar în Ucraina - o serie de narațiuni propagandistice referitoare la inutilitatea ajutorului militar acordat Ucrainei etc. Principala întrebare astăzi este protejarea societăților moldovenești și ucrainene de propaganda distructivă rusă. Și, din punctul nostru de vedere, educația civică este unul dintre instrumentele care sunt fundamentale în formarea gândirii critice și a alfabetizării media. Aceasta permite menținerea și dezvoltarea democrației chiar și în vremuri tulburi.

Cuvinte cheie: integrare europeană, UE, propagandă, război ruso-ucrainean, securitate, Republica Moldova, Ucraina.

Sergiu SPRÎNCEAN

Prioritățile de securitate națională prin prisma obiectivelor de securitate umană în contextul perspectivei de extindere a UE

Diferențele socio-politice, economice, culturale, religioase, etice, mentale sau tehnologic-comunicative, cu impact major asupra nivelului de trai, asupra calității vieții în comunitățile umane care locuiesc pe planeta Pământ, contribuie la întărirea potențialului omenirii ca să facă față celor mai violente și distructive efecte și rezultate ale crizei globale multidimensionale, prin diversitatea șanselor și identităților pe care le generează. Preocuparea centrală în procesul de construire a securității naționale ca politică de stat este consolidarea securității umane cu noile sale aspecte în contextul abordării extinderii UE pentru construirea unei societăți bazate pe cunoaștere, a unei societăți renovate moral, reconstruită pe baza principiilor noosferice și bioetice în statele din Europa de Est vizate de perspectivele de extindere, precum Ucraina și Republica Moldova, precum și un șir de state din Balcanii de Vest.

Cuvinte cheie: securitate națională, securitate umană, extindere a UE, drepturile omului, riscuri de securitate.

Ludmila ROȘCA

Securitatea și bunăstarea cetățenilor Republicii Moldova – obiectiv prioritar al politicilor publice

În acest studiu autorul prezintă obiectivele principale ale politicilor publice din statele democratice, pentru care securitatea și reziliența cetățenilor este o prioritate strategică. Teza inițială a investigației este: pentru diminuarea nesiguranței, nedeterminării omului contemporan este necesară asimilarea mecanismului funcționării instituțiilor sociale. Instituțiile sociale îi ajută pe oameni să-și soluționeze problemele fundamentale ce reies din necesitatea unui schimb echitabil, a adoptării unei decizii colective, a conlucrării, cooperării resurselor și mijloacelor în realizarea unui scop comun. Autorul actualizează diverse interpretări ale instituțiilor politice, economice, ale funcțiilor și mecanismului funcționării acestora. În aprecierea instituțiilor sunt evidențiate două moduri: instituția este echilibrul într-un joc social fundamental și instituția oferă reguli, proceduri, mecanisme de decizie. În concluzie, autorul menționează că

securitatea umană este un fenomen complex, caracterizat de mai multe dimensiuni. Dimensiunea politică cuprinde relațiile dintre instituțiile politice, sociale și cetățeni, iar dimensiunea economică pune accent pe bunăstarea cetățenilor, pe capacitatea lor de acoperire a condițiilor existențiale. Dimensiunea socială a securității cuprinde și instrumentele, metodele asigurării securității umane la nivel individual.

Cuvinte cheie: securitate, bunăstare, instituții sociale, politici publice, reziliență.

Boris CORETCHI, Valentin CUTCOVSCHI

Dezvoltarea ciclică în ingineria software: strategii flexibile pentru securitatea economică a sistemelor

Scopul acestei lucrări este de a analiza dezvoltarea ciclică a sistemelor, evidențiind beneficiile și implicațiile în diverse domenii, inclusiv ingineria software. Lucrarea oferă o înțelegere mai profundă a conceptului și identifică limitările asociate, oferind perspective valoroase pentru luarea deciziilor practice.

Originalitatea acestei lucrări constă în abordarea cuprinzătoare a dezvoltării sistemelor ciclice, integrând concepte din inginerie software, economie și teoria sistemelor. Prin aplicarea modelelor și simulărilor la date reale, lucrarea aduce o perspectivă practică și originală evoluției economice și interacțiunilor dinamice în cadrul sistemelor complexe.

Importanța acestei teme constă în capacitatea sa de a oferi înțelegere și îndrumare în fața schimbării continue și a complexității în domeniile ingineriei software și economiei. Analiza detaliată a proceselor ciclice de dezvoltare a sistemului permite anticiparea și gestionarea eficientă a schimbărilor, contribuind astfel la luarea deciziilor în cunoștință de cauză și la adaptabilitate într-o lume în continuă schimbare.

Metodele și tehnicile utilizate sunt adecvate pentru analiza și rezolvarea unui model complex care investighează evoluția economică a Republicii Moldova în anul 2022. Au fost colectate date statistice esențiale privind masa monetară, PIB-ul nominal și nivelurile prețurilor, iar parametrii modelului au fost estimați cu ajutorul metodelor econometriei. Pe o perioadă de 10 ani, a fost simulată evoluția variabilelor modelului, iar rezultatele obținute au fost interpretate pentru a formula concluzii și perspective în contextul

specific al economiei moldovenești. Această analiză detaliată contribuie la o înțelegere mai profundă a dinamicii economice și a posibilelor evoluții viitoare.

În concluzie, analiza detaliată a modelului și simularea evoluției economiei Republicii Moldova în anul 2022 oferă o înțelegere mai profundă a dinamicii sistemului economic și a posibilelor tendințe viitoare. Cu toate acestea, este important să abordăm rezultatele cu prudență, având în vedere limitările și simplificările modelului, precum și variabilitatea datelor utilizate. Acest lucru subliniază necesitatea unei abordări echilibrate și aprofundate a analizei și interpretării fenomenelor economice.

Cuvinte cheie: dezvoltare de sistem ciclic, diagramă bloc, dezvoltare iterativă, proiecte software, adaptabilitate la schimbări, modelare econometrică, proiecții economice.

Natalia CIOBANU

Impactul amenințărilor hibride asupra securității naționale a Republicii Moldova

Amenințările hibride (energetice, economice, sociale, informaționale etc.) asupra securității naționale s-au intensificat în contextul obținerii de către Republica Moldova a statutului de țară candidată la Uniunea Europeană. Efectele acestor acțiuni se fac tot mai tangibile, întrucât avem o societate divizată, în care predomină categoriile social-vulnerabile - „o pradă ușoară”, folosită de către factorii destabilizatori din țară, pentru a afecta traiectoria de securitate a țării. Acest context regional instabil, fragil din perspectivă a securității și apărării, se află la granițele Uniunii Europene, devenind o amenințare reală pentru stabilitatea statelor europene. Autorul studiului analizează impactul amenințărilor hibride asupra securității naționale, evidențiind importanța acțiunilor de informare a societății despre efectele sale distructive pentru dezvoltarea țării și a siguranței cetățenilor.

Cuvinte cheie: amenințări hibride, securitate, impact, Uniunea Europeană, Republica Moldova.

Ianuș ERHAN

Ordinea și securitatea publică – componentă a Tratatului de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană

La data de 23 iunie 2022 țara noastră a obținut statutul de țară candidat la aderarea la UE, etapă foarte importantă în realizarea dezideratului de integrare europeană stabilit cu mulți ani în urmă. Totodată, acest proces care ne apropie și mai mult de valorile și standardele europene, presupune transpunerea în viață a angajamentelor asumate, cât și parcurgerea anumitor pași consecvenți.

Statutul dat oferă un parcurs clar și o perspectivă determinată pentru a obține calitatea de stat membru al UE, cu parcurgerea unei proceduri complexe de implementare/realizare a condițiilor de aderare, iar țările candidate trebuie să aplice legislația europeană în toate domeniile.

Nu în ultimul rând, protecția spațiului comun de libertate și securitate impune ca autoritățile naționale responsabile să aibă un rol cât mai proactiv în acest sens, cu realizarea activităților și acțiunilor prescrise în documentele de politici, cât și asumarea angajamentelor determinate în cadrul amplului proces de aderare europeană a țării noastre.

La rândul său, ordinea și securitatea publică urmează să devină pilonul de bază în garantarea legalității și stabilității atât pentru cetățenii din Republica Moldova, cât și cetățenii din UE pentru a le garanta valorificarea pe deplin a libertăților de care dispun. La fel, un nivel înalt de securitate publică demonstrează credibilitatea, dedicația și profesionalismul autorităților naționale, fapt determinant pe calea integrării europene a țării noastre.

Cuvinte cheie: integrare europeană, stat candidat, acquis-ul UE, ordine și securitate publică, documente de politici, stare de legalitate.

Edina Lilla MESZAROS, Constantin Vasile ȚOCA

Evaluarea cooperării UE-NATO privind consolidarea rezilienței împotriva amenințărilor hibride

Când a început proiectul de integrare europeană, părinții săi fondatori nu au avut în vedere crearea unei dimensiuni externe și de securitate comune. Cu toate acestea, schimbările profunde din mediul internațional de securitate au determinat Comunitatea Europeană să-și reconsidere poziția de putere civilă deținută în mod tradițional și a început să dezvolte

capacități autonome de securitate și apărare. Maastricht, cu cel de-al doilea pilon al său, a stabilit o Politică Externă și de Securitate Comună pentru Uniunea Europeană, iar Saint Malo a pus baza Politicii Europene de Securitate și Apărare, cele două fuzionând în temeiul Tratatului de la Lisabona ca PSAC. În plus, din 2003, UE desfășoară cu succes atât misiuni civile, cât și militare pe și în afara continentului european. Pe de altă parte, în ceea ce privește constituția sa, partenerul său strategic, NATO, a fost creat încă de la început ca o organizație militară defensivă menită să securizeze țările vest-europene în fața amenințărilor venite din Est (U.R.S.S). În ciuda scepticismului inițial din cadrul NATO cu privire la eficiența și capacitățile PESC/PESD în îndeplinirea sarcinilor legate de guvernarea securității, în prezent asistăm la existența unei cooperări sporite între cele două organizații. Această cooperare este remarcabilă și în domeniul dezvoltării rezilienței împotriva provocărilor reprezentate de amenințările hibride. În ceea ce privește conceptul de amenințări hibride, majoritatea studiilor relevante în domeniu evidențiază rolul de schimbare a jocului al acțiunilor Rusiei în Ucraina, mai precis anexarea Crimeei. Această acțiune este percepută ca un model al războiului hibrid contemporan în marea majoritate a acestor studii. Mai mult, nu doar actul de agresiune rusă în Ucraina, ci și modul în care a fost perceput și conceptualizat de partenerul său strategic, NATO, a jucat un rol major în termenul de a câștiga acțiune în cercurile militare și diplomatice ale UE. În comparație cu Comunitatea Europeană, evaluarea elementelor de hibriditate în amenințări și în războiul modern a fost pe agenda NATO înainte ca factorii de decizie din UE să înceapă să se ocupe serios de fenomen și de conceptualizarea acestuia. Schimbările din mediul internațional de securitate după încheierea Războiului Rece, împreună cu diversificarea amenințărilor și a actorilor, au determinat NATO să-și reconsidere înțelegerea provocărilor de securitate și a instrumentelor concepute pentru a le preveni și aborda. Prin urmare, această cercetare a propus nu doar evaluarea evoluției istorice a relațiilor NATO-UE, ci pune accent în principal pe derularea măsurilor concrete de consolidare a rezilienței împotriva amenințărilor hibride pe care cele două organizații le-au luat în ultimul deceniu, concentrându-se pe cadre comune și aranjamente interinstituționale privind combaterea amenințărilor hibride.

Cuvinte cheie: NATO, UE, reziliență, amenințări hibride.

Simion ROȘCA

Republica Moldova față în față cu provocările, oportunitățile și amenințările lui 2024

Europa trece prin transformări politice, economice și de securitate profunde, care vor defini pentru deceniile următoare atât viitorul continentului, cât și cel al Republicii Moldova. Doar printr-un efort comun și continuu al instituțiilor de stat, al societății civile, al sectorului privat și al tuturor cetățenilor, de acasă și din diasporă, poate fi asigurată securitatea durabilă, pacea și prosperitatea în Republica Moldova.

Anul 2024 este pentru Republica Moldova un an marcat de două aspecte de importanță majoră: începerea negocierilor pe capitole de aderare cu Uniunea Europeană și alegerilor prezidențiale. Contextul regional rămâne însă la fel de tulbure din cauza incertitudinilor și vulnerabilităților create de invazia militară rusă în Ucraina, un teatru de război extern cu reverberații în interiorul Moldovei. Forțele politice proruse din regiunea separatistă transnistreană, dar și și din autonomia găgăuză din sudul Moldovei, pot crea oricând focare de instabilitate pentru Moldova și guvernarea pro-europeană de la Chișinău. Forțele politice proruse vor contribui și ele pentru a crea un climat politic de incertitudine, o situație ce convine scopurilor politico-militare ale Moscovei.

Cuvinte cheie: securitate națională, provocări, oportunități, amenințări, prosperitate, pace.

Panelul 3. Potențialul și instrumentele colaborării Republicii Moldova și Ucrainei cu statele membre ale UE în domeniul administrației publice locale.

Serhii HAKMAN

Interacțiunea transfrontalieră a autorităților și instituțiile societății civile în triunghiul Ucraina – România – Republica Moldova

În contextul integrării europene și euroatlantice un rol deosebit îl are democratizarea țărilor noastre, care, la rândul său necesită o interacțiune eficientă dintre autorități și instituțiile societății civile. Este necesară însușirea formelor și metodelor de influență asupra autorităților. O atenție deosebită este acordată teoriei și practicii formării coalițiilor de ONG-uri și influenței acestora asupra luării deciziilor de management.

Integrarea în comunitatea europeană presupune implementarea unei politici active de bună vecinătate, îmbunătățirea mecanismelor de relații pe mai multe niveluri, inclusiv cooperarea interregională și transfrontalieră. Cooperarea transfrontalieră nu numai că contribuie la aducerea țărilor noastre la o formă mai acceptabilă pentru dezvoltarea lor economică, dar permite și elaborarea mecanismelor de cooperare și interacțiune a autorităților și comunității, caracteristice mecanismelor deja existente în Uniunea Europeană. Aceasta permite țărilor noastre să se integreze „într-un mod mai ușor” în comunitatea europeană, fără a perturba contextul obișnuit de dezvoltare. Un rol special în acest caz revine proiectelor transfrontaliere. În intervenție vor fi examinate particularitățile interacțiunii autorităților cu instituțiile societății civile în zona transfrontalieră. Vor fi dezvăluite formele și metodele de influență a organizațiilor neguvernamentale asupra autorităților. O atenție deosebită este acordată teoriei și practicii formării coalițiilor de ONG-uri și influenței acestora asupra luării deciziilor de management.

Cuvinte cheie: integrare europeană, interacțiune transfrontalieră, autorități publice, societate civilă, Ucraina, România, Republica Moldova.

Eduard Ionuț FEIER, Constantin Vasile ȚOCA

”Cooperarea regională” din cadrul Grupului Visegrad

Noua dinamică a cooperării în cadrul Grupului V4 și renașterea rolului său în geografia securității regionale au servit drept fundație pentru arhitectura regionalizării în Europa Centrală. Ambițiile exprimate de Polonia de a-și consolida conducerea regională au jucat un rol important atunci când a fost reevaluată importanța Grupului V4. Un grup regional puternic consolidat ar putea deveni nucleul unei reorganizări mai largi a aranjamentelor regionale prin crearea unei platforme extinse de cooperare pentru statele regionale. Aceasta ar fi atins un dublu obiectiv: ar fi facilitat o mai mare convergență a acțiunilor prin coordonarea și armonizarea agendelor de securitate ale statelor membre și ar fi oferit un cadru mai definit pentru dezvoltarea capacităților militare regionale, stimulând eforturile de apărare ale aliaților.

Cuvinte cheie: Grupul V4, cooperare, regionalizare, grup regional.

Eugen MAHDA

Finalizarea formării națiunilor politice în Moldova și Ucraina: cauze, caracteristici și consecințe

Invazia pe scară largă a Ucrainei de către Rusia nu numai că a accelerat procesul de integrare europeană a Moldovei și Ucrainei, dar a dat și un impuls finalizării procesului de formare a națiunilor politice în aceste republici post-sovietice. Procesele de apropiere de Uniunea Europeană și formarea națiunilor politice sunt în mod semnificativ interdependente. Studiul se concentrează pe provocările procesului de construire a națiunii pentru Moldova și Ucraina și consecințele care pot rezulta din finalizarea procesului de construcție politică a națiunii în Moldova și Ucraina.

Cuvinte cheie: Kremlin, națiune politică, Putin, integrare europeană

Natalia GAVRILENCO

Tipologii de abateri în sistemele de răspundere disciplinară a judecătorilor: o comparație între legislațiile Spaniei, Franței, Germaniei, Italiei și Republicii Moldova

Acest articol se concentrează pe analiza și compararea tipologiilor de abateri în cadrul sistemelor de răspundere disciplinară a judecătorilor din diverse state europene, cu un accent deosebit pe legislațiile Spaniei, Franței, Germaniei, Italiei și Republicii Moldova. Prin investigarea categoriilor de comportamente considerate abateri disciplinare și a procedurilor disciplinare specifice aplicate magistraților în aceste țări, articolul propune o înțelegere mai profundă a modului în care diferitele sisteme juridice tratează și reglementează conduita judecătorilor.

În timp ce legislațiile privind răspunderea disciplinară a judecătorilor au scopul comun de a menține integritatea și imparțialitatea sistemului judiciar, abordările specifice și tipurile de abateri sunt adesea diferite în funcție de contextul legal și cultural al fiecărei țări. Astfel, acest studiu comparativ va evidenția atât diferențele, cât și asemănările între sistemele judiciare ale țărilor selectate în ceea ce privește definirea, identificarea și sancționarea abaterilor disciplinare ale judecătorilor.

Prin analiza detaliată a legislațiilor și a practicilor judiciare din Spania, Franța, Germania, Italia și Republica Moldova, articolul își propune să ofere o perspectivă cuprinzătoare asupra modului în care aceste state abordează

problemele legate de comportamentul neadecvat al magistraților și modul în care își asigură integritatea și responsabilitatea în sistemul judiciar.

În final, acest studiu comparativ va contribui la dezvoltarea unei perspective mai ample asupra diversității practicilor și politicilor judiciare din Europa, oferind informații utile pentru îmbunătățirea sistemelor de răspundere disciplinară a judecătorilor în context european.

Cuvinte cheie: sistem de răspundere disciplinară, Spaniei, Franței, Germaniei, Italiei și Republicii Moldova, studio comparat.

ABSTRACTS

Panel 1. Reform of the central, regional, and local administration system in the context of European integration.

Anatoliy KRUGLAŞOV

Moving forward together: common challenges and chances on the way to the EU for Ukraine and Moldova

Ukraine and Moldova have so many in common as two neighboring countries and states with intertwined history. At the same time, they face with shared challenges of security and dangerous threats from Russia, which makes them untied in sorrow. Still, both countries inspire at a full membership in the EU, and they recently have been granted by the EU with candidates' country status. It means a clear prospect to open negotiation process and pre-accession procedures to follow.

Those challenges and opportunities demand on two countries the closest cooperation and concerted action on their way to securing their Independence and European perspective. It means not only due fulfilment of Copenhagen criteria but caring about true national consolidation on the ground of common European values. All of that requires systemic reforms starting from changes in Public policy and Administration and following with successful educational reforms. The latter must be moving towards the best European models and practices. However, considering vulnerability of two countries, the all-comprehensive development of effective Civic education should be acknowledged by the authorities and society. The presentation covers all those issues and concludes with practical recommendations addressed to Moldova and Ukraine's political and administrative elites, experts, and Civil society.

Keywords: Ukraine and Moldova, European integration, systemic reforms, Russia aggression, Civic education.

Gabriela GOUDENHOFT

Resilience of political and administrative institutions in the EU integration process

In terms of public policies, resilience refers to the capacity of institutions and, more broadly, the one of administration to face the antagonistic effects of integration, changes, crises and other internal or external shocks. The design and implementation of strategies, programs and measures that minimize the negative effect of these events and support effective integration are vital, and the integrated approach, as well as the collaboration between different levels of government, the involvement of the private sector, non-governmental organizations, the communities and last but not least, the act of orientation of investments towards research and development are key elements in understanding risks and launching creative solutions.

Resilience encourages public administration to become more flexible and adaptable through the permanent adjustment of policies, programs, procedures and practices, it reveals the importance of proactive planning and preparation for extreme situations and for the effective management of potential problems and crises, it encourages sustainable and innovative approach to public policies, shaping public administration reform by stimulating the improvement of institutional capacities, by developing specific capacities, by allocating adequate resources.

Keywords: resilience, administration reform, public policies, EU integration.

Ana-Maria BERCU

Success Factors in Civil Service Performance Management. EU Insights

The efficiency and effectiveness of civil servants hinge on the performance of public administration, driven by key success factors that foster motivation and professional development in the workplace. Our study aims to explore the application of seven success factors identified by the World Bank (2021), assessing civil service performance management across various EU member states. Our methodology involves reviewing relevant literature, comparing data from the World Bank and European Commission, and crafting a European model for performance management

in public administration. Findings indicate that performance management relies on these success factors to ensure the quality of human resources across governmental levels. that performance management relies on these success factors to ensure the quality of human resources across governmental levels.

Keywords: public administration, performance, appraisal, success factors, EU.

Walenty BALUK

Geopolitical aspects of European integration of Ukraine and Moldova in the context of the Russian-Ukrainian war.

Following the eastward expansion of NATO and the European Union, Ukraine and Moldova have found themselves in the gray zone of security. Russia was not interested in collaborating with Western structures in the Central and Eastern Europe region, focusing its efforts on maintaining the post-Soviet states under its own influence. Ukraine and Moldova did not use the period of geopolitical pluralism in the region to integrate into the EU and NATO. Russia's aggression against Ukraine is a testament to Moscow's return to imperial policy and its attempt to subdue the gray zone of security through violent means.

Keywords: war, European integration, Ukraine, Moldova, geopolitical aspect.

Ion IFRIM

The protection of public officials by criminalising the trafficking of influence

This issue is, as we shall point out, most important, not only because it is susceptible of far too difficult discussion, but also because it gives us to the greatest extent the true nature of the offence with which we are concerned, thus tracing precisely its scope. This idea stems from the fact that the offence of trading in influence is concerned with the social relations which arise and develop in connection with the protection of public officials or other persons treated as such against acts of denigration and suspicion that they might be corrupt by the perpetrators of trading in influence; implicitly, it protects the good reputation of the establishments

in which public officials or other persons treated as such work. The offence of trading in influence presents a clear social danger by undermining the probity of public officials and by creating or maintaining the suspicion that such persons could act under the influence of real or presumed interference by other persons, even if this would undermine the proper functioning of public institutions and legal persons of public utility and, under certain conditions, other legal persons or international institutions. For this reason, we believe that the legislator considered that it is not enough to take measures against illegal acts, but required something more, a necessary and sufficient guarantee, that any official must refrain from speculating in his services, in all circumstances.

Keywords: public officials, influence peddling, lobbying, public institutions, legal persons of public utility, international institutions.

Mariusz W. Sienkiewicz

European integration and decision-making process in local government in Poland

European integration has significantly influenced the decision-making process in local government in Poland. Poland, as a member of the European Union, must adhere to EU regulations and directives, which often require harmonization of national laws and policies with EU standards. In the context of local government, this means that Polish municipalities and regions must align their decision-making processes with EU principles and directives, particularly in areas such as governance, environmental protection, and regional development.

The European integration process has led to the decentralization of power in Poland, granting more autonomy to local authorities in decision-making. However, this autonomy is tempered by the need to comply with EU regulations and directives, which are often binding for member states. As a result, local governments in Poland must navigate a complex landscape of EU regulations while also addressing the needs and priorities of their constituents.

Overall, European integration has brought both opportunities and challenges to the decision-making process in local government in Poland. While it has enhanced the autonomy and cooperation among local authorities, it has also imposed constraints in the form of EU regulations

and directives that must be adhered to. Effective navigation of this dynamic landscape requires a balance between local priorities and EU obligations.

The research aims to analyze the influence of EU regulations and policies on the decision-making process in local government in Poland. It should be argued that in recent years, there has been an increasing interference of EU institutions in decisions made by local governments. On the one hand, we are dealing with benefits that are mainly financial, and on the other hand, there is a gradual reduction in the independence of the public sector at the local level.

Keyword: local government, european integration, decision making process, Poland, European Union, decentralization.

Marin GHERMAN

The reform of the administration system in the candidate states for EU integration: dysfunctions of political communication and social capital

The success of the reforms of the local, regional or national administration system in the states that intend to join the EU depends not only on the legal-institutional accuracy through the adoption of European norms and standards, but also on a series of transversal factors (social, cultural). We can recall a series of institutional pathologies that the candidate states faced during the last decades: institutional overlap, distrust in the newly created political bodies, electoral passivism, dysfunctional political communication. From this point of view, it is very important for Ukraine and the Republic of Moldova to take into account both the institutional-legal recommendations and the neo-institutional/constructive approaches (increasing social capital, improving the communication model, etc.)

Keywords: reform, social capital, political communication, European integration.

Elena BĂDĂRĂU, Boris CORETCHI

Analysis of the social impact of labor force migration in the European Union and the Republic of Moldova

Labor migration can bring a series of benefits both to the country of origin and to the destination country, as well as to the migrants themselves.

It can contribute to the development and economic growth of both states involved. Although the sovereignty of states is recognized and each state establishes its own migration policies, it is crucial to focus on the need for adopting cohesive and comprehensive national policies for effective management of labor migration and for protecting migrant workers. It is essential to pay special attention to eliminating the disadvantages and discrimination faced by migrant workers. Furthermore, issues related to the movement of migrant workers beyond the borders of the state of origin cannot be effectively addressed when states act in isolation. Therefore, international cooperation in managing migration can be extremely valuable in protecting national interests.

Keywords: labor force, management, migrant worker, protection of rights and freedoms of migrant workers, policy and legal measures, international and national legal regulations.

Stela SPÎNU

The Impact of Public Administration Reform on Bioethics in Medicine within the Framework of European Integration

In this study, we will address aspects related to administrative reform and European integration in the context of bioethical issues in the medical field, offering a comprehensive perspective on the interaction between these areas and their impact on society and the healthcare system. This presentation will highlight how these processes influence the distribution and access to medical services, as well as bioethical treatments in various regions and local communities, and how administrative reform and European integration shape standards and regulations in the field of bioethics, including patient rights, informed consent, and the ethics of medical research. A crucial aspect is community involvement in the bioethical decision-making process. It's important to consider the specific needs and values of different local communities and patients to ensure that decisions are made ethically and equitably. In conclusion, it's evident that public administration reform within the framework of European integration has a significant impact on bioethics in medicine, offering opportunities for improving the distribution and access to medical services and bioethical treatments, with special attention to the needs and values of local communities and patients in the decision-making process.

Keywords: public administration reform, medical bioethics, European integration, healthcare system.

Ștefan BELECCIU, Persida-Marieta STANCU

Legal foundations and benefits of establishing the intercommunity development association.

The peoples of modern states today, as well as in the centuries to come, tend to integrate within regional, continental, or international organizations. Considering this principle, well defined even before the Republic of Moldova expressed its desire to become part of the large family of states in the European Union, as manifested in the Association Agreement. Today's realities, generated by the war at our state's borders, accentuate the impact of the degree of regionalization achieved on all structures, whether they are of public or private law. The economic, migratory, and humanitarian crises have updated the tendency of states to unite with a stronger structure. The economic, democratic, or military risk of remaining outside such a structure is very high. The process of integration within an international association will certainly be reflected in national legislation. Thus, for Moldova to create the legal framework for accession to the European Union, it is necessary to intervene in the regulatory system by revising national legislation to bring it into line with EU standards. Thus, Moldova has begun to import institutions or procedures existing in other EU member states with the aim of integrating as quickly as possible into the European system. However, this import often fails because it tries to implement it without considering the specific characteristics of our legal system. The legislative implementation of intercommunity development associations is an important institution that must be taken into account in the context of regionalization.

Keywords: integration process, national legislation, community standards, inter-community development, regionalization.

Eugenia BOGATU

The authenticity of democracy: pragmatic interpretations of the situation in the Republic of Moldova

Genuine democracy represents the fundamental goal in the natural evolution of many states. In its theoretical aspect, authentic democracy

denotes more a state of ideality, a finality, perceived as an absolute and uncompromising perfect whole. In practical terms, within the immediate context of the functioning of various societies, we realize that democracy is relative and directly proportional to the level of education present in those societies. American pragmatist philosopher John Dewey approached democracy in direct relation to education, understanding that only quality schooling ensures the foundation of a present and future authentic democracy. In the situations generated by daily life, people are in the position of constantly transforming what they call truth. The same can be said about democracy. The pragmatic interpretation of the spectrum of traits targeted by democracy involves considering the situation of democracy's semiosis. The pragmatic approach to democracy can also be projected in the case of the Republic of Moldova. The initiation of the process of integration into the European Union compels the entire society of the Republic of Moldova, including all state institutions, to make legislative and executive changes regarding a more advanced democracy. Education undoubtedly plays the most comprehensive role, as it contributes to the formation of a society modeled on the functioning of an authentic democracy.

Keywords: authentic democracy, pragmatism, meritocracy, European integration, Republic of Moldova.

Cosmin CHIRIAC, Constantin-Vasile ȚOCA

Intercommunity Development Associations in Romania. A lost opportunity?

The Intercommunity Development Associations (IDA) were introduced in Romania with the purpose of covering the need of local or county territorial administrative units (TAU) to implement common development projects that would benefit their communities. The need was especially greater in the case of rural local territorial administrative units, that have limited financial power, while also being part of a very fragmented administrative level. Thus, the development of larger projects is impossible for such individual TAUs. Nonetheless, there are other reasons that lead to the introduction of this legal instrument, that are discussed in this study.

The objective of this research is to analyse the effects of this type of associations in Romania, considering the legislation that made them possible it is almost 20 years old. Furthermore, some TAU associations

predate the introduction of the legislation that introduced the IDAs, through other legislative instruments.

The current paper focuses only on IDAs created in the Bihor County, looking to create a methodology to analyse this type of associations, only to expand the research to the entire country, at a later stage.

Keywords: Intercommunity Development Associations; Bihor County, Romania; membership, scope and activity analysis; results and effects.

Tatiana TOFAN, Ala GRECU

The reform of socio-medical services in the context of the integration of the Republic of Moldova into the European Union.

In this article, the authors aimed to analyze and study how the integration of the Republic of Moldova into the European Union could contribute to the improvement of socio-medical services: through access to funding and technical assistance from the EU, the adoption and implementation of European standards and practices, cooperation and exchange of best practices with EU member states. The reform of the “RESTART” social assistance system aims to solve four problems: poor management, territorial inequality, the link between cost and quality, human resources. The authors analyzed the objectives of the reform, which are: modernization of the administrative structure and financing mechanisms; professional development of staff from the social assistance system; creating an integrated information system for reliable data on vulnerable people. Conclusions were drawn regarding the given reform.

Keywords: reform, “Restart” reform, social services, social assistance, vulnerable people, integrated information system.

Mihaela Daciana NATEA

Strategic communication for combating disinformation. The role of local public administration

The communication landscape has seen substantial changes over the past 20 years. If originally the means of communication were limited and required specialized institutions for the dissemination of the message, today the methods of expression through communication are particularly numerous and most of the time they are carried out by means that do not

offer real control over the truthfulness, correctness and equidistance of the way of presentation of information. Taking into account the previously mentioned aspects when we talk about institutional communication and analyze the situation at the international level, we must take into account the complexity of the situations faced by the public administration and the multitude of media through which information is disseminated.

The present paper develops on a study carried out in 2023 through questionnaires addressed to more than 100 town halls in the rural or urban environment in which we individualized the way in which the town halls communicate and whether this communication helps to combat disinformation.

Keywords: Strategic communication, disinformation, local public administration.

Tatiana TOFAN, Natalia CATANOI

European countries' practice in health crisis management

Crises, whether health, economic or social, have a significant impact on health systems around the world. European countries' practice in managing health crises can vary considerably depending on their health system, available resources, level of economic and cultural development, and the degree of coordination between central and local authorities. As health crises can have long-term consequences for health systems and society as a whole, it is important to identify and correct problems in vulnerable areas within the health system at an early stage, which is a crucial step towards improving healthcare and ensuring a more resilient and efficient health system in the face of change and challenges. This approach is crucial for understanding the impact of the crisis on health care delivery and for identifying ways to improve the resilience and effectiveness of the health system in the face of future challenges.

Keywords: management, crisis, manager, systemic approach to the crisis

Dasman EL FAHEL

Education for democracy as a policy contributing to national resilience (The case of Israel)

One of the main arenas where citizens can learn how to be citizens of a democratic state is the public education system. There, in addition to

home, community, and the various media, the values, concepts knowledge bases, skills, and legitimate action ways that can allow the future citizens to act as aware and involved citizens in a democratic state, are embedded. In polarized societies, like the Israeli society, home, and community will not necessarily „get the job done”. In reality, additional systems, such as the communication system, cannot be trusted. Since the school’s role in nurturing the student’s national, social, and cultural identity is increasing anyway, the implemented education for democracy must lay the foundations of a common civic identity for all the students, the citizens of the future, especially in a multicultural country like Israel. This article will try to analyze the purposefulness of the educational system that is aimed at education for democracy, as a national policy factor in order to create an egalitarian, multicultural society that can include both audiences and individuals.

Keywords: democracy, nationalpolicy, educations system, civic identity.

Noha ALVAKILI

Integration and equity in education as national mecanism for democracy streningthening

Policy and an egalitarian education system are the keys to a better future. Investing in the younger generation is one of the most profitable investments a country can make for its citizens. The training programs prepare them for their personal, social, and economic growth and promote a safer and more just society and a growing and prosperous economy. Therefore, civic education is how the country directs its students to act as citizens [12]. The education systems in democratic countries like Western European countries, the United States, and Israel, cope with conflicting goals of civic education such as the desire to develop patriotism and the aspiration to develop independent and critical thinking, sensitivity to human rights as well as social involvement and activism. This article will try to present criticism and discussion about what is done in different countries, and in Israel to find the right path for the integrative construction of civil society as a national mechanism for strengthening democracy.

Keywords: National Mechanism; Strengthening Democracy; Egalitarian Education; Educational Achievements.

Igor SOROCEANU

Legal liability for violation of electoral legislation

Elections are the way in which citizens express their electoral option to support one of the candidates competing for a public office. Voting is the expression of the citizen's preference for a person or a party to occupy a position in state bodies. The expression of this vote must be done freely and fairly, without any outside pressure or influence.

Legal liability in general and liability for the violation of electoral law rules in particular represent essential institutions in guaranteeing the conduct of free elections that would ensure the respect of human rights subject to continuous evolution, thus imposing the need to adapt legal liability, therefore, also liability for the violation the norms of electoral law, the new requirements stemming from the evolution of society.

Keywords: electoral law, rule of law, democracy, illegal act, legal responsibility, comparative law, etc.

Angela POPOVICI

The gender audit of local public policies approved by the Chisinau Municipal Council.

In the context of granting the Republic of Moldova the status of a candidate country for EU accession, it becomes particularly important to respect the values and basic principles of the European community. The issue of promoting equal opportunities in social life for both sexes constitutes an essential requirement for society, being considered an important component of concerns for good governance and respect for fundamental human rights and freedoms. The gender audit assesses the extent to which gender equality is effectively institutionalized in policies, programmes, organizational structures and procedures (including decision-making processes) and in the corresponding budgets. The article comes to carry out an evaluation of local public policies from the perspective of gender integration, starting from the analysis of the responsibilities of local public authorities in the field of gender equality and the level of integration of the gender dimension in local public policies approved by the Chisinau Municipal Council. The gender audit allows the identification of gaps in public development policies, strategic programs and services provided to the community, from the perspective of ensuring gender equality. Special attention is paid to measuring the promotion of gender equality within the Chisinau Municipal Council.

Keywords: public administration, public policies, gender equality, equal opportunities, gender audit, gender perspective, decision-making process, disaggregated indicators.

Mihail ROȘCOVAN, Andrei RUSSU

Gagauz autonomy: subsidiarity in the name of fairness

The legislation regarding the creation of UTA Gagauzia is in contradiction with the European model for the protection of national minorities and contains several ambiguities that contravene the Constitution of the Republic of Moldova. Autonomy is the right of a national minority to administer itself within a state ruled by a central power. Decentralization and autonomy are closely related concepts. Local autonomy entails administrative decentralization, autonomy being a right, and decentralization a system that implies autonomy. Decentralization is defined as a process by which central-local relations are restructured in a unitary state, by deconcentrating powers from the national level to the local level of government. This process is understood as a mechanism for dividing power vertically between the central and local governments mainly along three dimensions: political, administrative and fiscal. Fiscal decentralization involves the transfer of financial authority from central to local level and it is essential that local institutions continue to exercise public policy functions autonomously. Since 2015, in the Republic of Moldova, two different systems have been established for the formation of local budgets that favor Gagauzia at the expense of other LPAs. The integration of Gagauzia into the unique system of inter-budgetary relations requires the revision of the legislation on Gagauz autonomy in accordance with European models and can be achieved together with the administrative-territorial reform.

Keywords: central and local public administration, autonomy, decentralization, inter-budgetary relations

Ion OVIDIU TATU

The protection of public officials by criminalising the trafficking of influence

Among the many problems that the subject of service offenses has raised in the legal literature, but particularly in the daily practice of those called upon to contribute to the dispensation of our justice, to the application of

the criminal law within its limits and in its spirit, we attempt to analyze the problem of the criminal liability of “other public officials” for acts committed by them in the course of or in connection with their service. The precise definition of the concept of “other public officials” and the scope of their criminal liability is of particular importance in terms of protecting the assets of the unit and other social values protected by criminal law, given that some of the offenses covered by the special part of the Criminal Code, and here we are referring in particular to the offenses of abuse of office and negligence in office, may directly harm the unit.

In characterizing the subjects of offences committed on duty or in connection with duty, we note that such acts can only be committed by persons having a certain capacity, that of assimilated public officials or “other public officials”, according to the distinctions indicated in Article 175 of the Criminal Code. Despite this legal interpretation of the two concepts, in judicial practice, there have been and still are difficulties in the correct use of these concepts, in establishing and delimiting their exact content.

Keywords: public officials, criminal liability, other public officials, service offences.

Marcela MARIȚ, Mihaela PASCAL

Local waste management programs - efficient mechanisms for environmental protection in the context of the European integration of the Republic of Moldova

In December 2023, with a delay of over five years, the Republic of Moldova approved the National Waste Management Program for the years 2023-2027. Thus, the absence of this National Program for several years, in accordance with the provisions of Article 34 of Waste Law no. 209/2016, also led to the inability of local public administration authorities to develop and approve local waste management and prevention programs.

As a result, participants in the waste management process were not provided with adequate measures to ensure the transition from a production and consumption-centered development model to one focused on waste prevention and efficient use of resources in the recycling industry.

With the adoption of the National Waste Management Program for the years 2023-2027, local public administration authorities were tasked with developing and approving local waste management programs that will

have basic principles such as waste hierarchy, the polluter pays principle, proximity principle, and extended producer responsibility principle.

Thus, the concept of waste management regionalization will be put into practice, which involves dividing the country into eight regions for easier and more efficient coordination of the process. This initiative is crucial for the Republic of Moldova as it faces major challenges related to waste management, including environmental impact and public health. The implementation of these programs and principles will require sustained effort and close collaboration between central and local public authorities, the private sector, non-governmental organizations, and the community as a whole.

Keywords: waste management, waste ranking, local waste management programs, local public authorities.

Dorin ANDROS

Development regions and their importance in the process of European integration and implementation of regional development policy

The regional development policy in the Republic of Moldova is associated with the simple identification and implementation of some investment projects, from the sources of the National Regional and Local Development Fund. In the European Union, regional development represents a policy and a mechanism for the implementation of the cohesion policy, aimed at identifying opportunities and options for reducing development imbalances, in this sense the priority areas that contribute to the economic and social development of the regions have been identified. The development regions in the member countries of the European Union also have a special status, their organization being regulated by Regulation (EC) no. 1059/2003 establishes the rules for managing a nomenclature of territorial statistical units (NUTS), these being units for comparing the level of territorial development in EU countries, regardless of the form of territorial-administrative organization. Also, one of the most important roles of the development regions is represented by the opportunities to access and capitalize on the structural funds offered by the European Union. It is important to note that the structural funds are allocated depending on the degree of development of the regions, estimated from the Regional Gross Domestic Product at the NUTS II level. From these considerations, the territorial-administrative organization strategy and the implementation

of regional development policies will become defining elements in the process of cooperation and accessing the structural funds necessary for the economic development of the regions and ensuring the population's access to the technical-building infrastructure important for increasing the attractiveness of localities /regions and the standard of living of the population.

Keywords: regional development, nomenclature of territorial statistical units, development regions

Anastasia VUICO

Decentralization of power as a means of bringing legislation in harmony with the European Charter of Local Self-Government on the way to EU accession

Under the influence of European integration, on April 1, 2014, Ukraine adopted a concept for local self-government reform aimed at strengthening democracy and improving governance efficiency. As Moldova embarks on the joint path with Ukraine towards European Union membership, it is essential to qualitatively streamline decentralization processes to ensure harmonization of laws with EU standards. Ukraine's existing experience will serve as a practical example in implementing decentralization processes in Moldova, allowing Moldovan citizens to have a say in local decision-making, activating dialogic forms of citizen political participation is a crucial process in strengthening democracy.

Keywords: decentralization, democracy, European integration, dialogic forms of political participation, public politics.

Vadim EȘANU

The impact of corruption on good governance within local public administration

With the proclamation of the independence of the Republic of Moldova and the creation of the basis of the state and law, the problem of corruption continues to remain one of the most studied problems, affecting the development of the state's areas of interest and stagnates the process of integration into the European Union.

The laws that regulate the field of prevention and minimization of corruption risks, especially among civil servants, seem to be perfect, but connecting it to practical needs requires a long period of adaptation.

The investigation of the phenomenon of corruption in the proposed segment, revealed that in the local public administration system, there are a number of circumstances that generate risks to the effective functionality of the central administration as a whole.

In that research, the author will try to elucidate some theoretical and practical aspects related to the risks of corruption in the local public administration system and how to prevent them, formulating conclusions and some recommendations.

Keywords: corruption risks, public servant, corruptible manifestations, anti-corruption authorities, promoting integrity.

Gabriela PETRACHI

Advantages of the implementation of the new public management in the context of the integration of the Republic of Moldova into the European Union

In this article, the author proposed to analyze and study the impact of the implementation of the new public management in the public authorities of the Republic of Moldova, through the lens of the process of accession to the European Union. Moldova has a certain level of preparation in the field of public administration reform and some progress has been registered. A particularly important condition for improving the economic and social performance of public organizations is to be the management of modernization. The New Public Management brings together values that shift the emphasis from traditional public administration to public management. Modernizing the management of public organizations should contribute to strengthening capacity in the formulation and implementation of economic and social reform. Increasing the capacity to carry out reforms and provide quality public services, including by accelerating the implementation of public administration reform, is a mandatory condition that our country must meet in the accession process. The analysis of the new public management is a research tool for all internal and external factors that have implications on the activities and highlights the strengths and weaknesses of public authorities.

Keywords: new public management, public administration, economic analysis, social factors, politics, economics.

Aliona MUNTEAN

Implementation of the models for flexibility of the way and working time for public service in the central and local public administration in the context of European integration

The implementation of the models for flexibility of the way and working time for civil servants in the central and local public administration in the context of European integration is an important necessity in the efforts to reform the public administration in the Republic of Moldova. One of the major challenges in the short and medium term for local public administrations is the adaptation to European requirements and standards, including the support of accession of the Republic of Moldova to the European Union. The COVID-19 pandemic has further highlighted the importance of adapting to new ways of working, including telecommuting and remote working. Harmonization of national legislation to European standards in the field of work flexibility can bring multiple benefits to both employees and the public sector as a whole. First of all, a balanced work of culture promotes employee health and well-being. By offering flexible work options, civil servants can better manage their personal and professional lives, reducing stress levels and improving quality of life. In the second place, harmonization of national legislation to European standards regarding work flexibility can help to attract and retain talent in the public sector. By offering flexible working arrangements, public administration becomes more attractive to talented professionals who are interested in maintaining a work-life balance.

Keywords: models for flexibility of working methods and time, public servant, central public administration, local public administration, telework, COVID-19 pandemic.

Liudmila CUROȘ

Digitalization of public administration between desire and necessity

In the age of the advancement of information technologies, characterized by the deepening penetration in almost all aspects of private, economic and political life, adapting to modern trends, rhythms and new paradigms imposed by them has become a challenge not only in terms of progress and modernization, but and in terms of avoiding the danger of falling into irrelevance and inefficiency. Today, a reasonable level of digital skills or transformed from wishes to necessity, not only for professional life but also

for private life. And for the future of the country it is fundamental to create and apply a digital strategy that exploits information and communication technologies (ICT) to stimulate innovation and development. It is essential that all citizens, both natural and legal persons, and all government institutions make optimal use of government data to improve services offered to citizens and meet the demands of a changing society. In the context of a competitive labor market and the need to be aligned with global advances, the digitalization of society becomes imperative for any country. Whether we like it or not, digitization means progress and growth, service and rest, FUTURE.

Keywords: *digitalization, digitalized society, digitalization of Public Administration, digitalized public services.*

Vasile TOMUZ

Strategic planning in the public institutions of the Republic of Moldova – basic condition in the European Union accession process

In that article, the current situation regarding the implementation of the strategic planning process within the public authorities of the Republic of Moldova is analyzed, in relation to the conditionality's imposed in the process of accession to the European Union. Thus, in order to continue moving forward on the path of accession, sustainable and tangible progress in terms of reforms, in all areas, including in the field of public administration reform, are of crucial importance for the Republic of Moldova. In order to become a society adapted to changes, uncertainties and challenges, the public authorities of the Republic of Moldova must adopt the necessary framework for a long-term strategic approach to sustainable development.

Keywords: strategic planning, reform, strategy, ministry, public administration.

Andrei GUȚU

The role of cultural heritage in the process of European integration

Today, cultural heritage plays a key role in the sustainable development of a country, especially for local communities. Increasing investment in culture, education, science and innovation must be the basis for promoting the European way of life, which would also facilitate the process of European integration. We must realize that cultural heritage is an important expression of our history, tradition and identity and these things can be

developed and preserved through the active involvement of central and local public administration, as well as the whole of society. Capitalization of cultural heritage brings great benefits, primarily economic, through the development of tourism and recreational areas, and, as well as helping people to be proud of the locality in which they were born or live, followed by the contribution to preserving old urban or rural landscapes, to the knowledge of national history, to the, education and the transmission of inheritance for future generations.

Keywords: Cultural heritage, development, education, sustainable, valorization.

Alexandra COLȚA

Youth Sector Reforms in the Context of European Integration

In this study, the author examines the reforms achieved in the youth sector, generated by the European path of the Republic of Moldova. The analysis focuses on how politicians and decision-makers approach changes to comply with European standards. Various approaches are highlighted, ranging from proactivity to resistance, in adapting youth policies. The active participation of young people in the policy-making and decision-making process is essential for building the future of Europe and for constructing a vision with which young people can identify.

The Republic of Moldova follows the youth work development directions set by the European Union through the Youth Sector Strategy 2030, taking into account the requirements of the European Economic and Social Committee (EESC), which calls for an emphasis on the cross-sectoral approach, adopting a holistic view of young people, their needs, and rights. The EESC underlines the importance of increasing young people's level of knowledge and information regarding European institutions, functional mechanisms, fields of action, concrete examples from daily activities, and possibilities for personal and professional development among young people. Considering the current unstable geopolitical situation, it is important to ensure young people's involvement in sustainability, security, and peacebuilding.

Keywords: young people, reforms, integration, involvement, youth policies.

Călin Lucian BÎZU

Digital good governance – a paradigm of public administration

Digitization represents an important stake for the governance and development of a country. The emergence of the appropriate public formed by citizens of good digital governance makes the process feasible, opening the door for good governance as well. The modernization of any branch, in general, and the modernization of government, including, is based on digitization. Digitization applied as a tool of good governance determines institutional changes and certain specific developments in political terms. The studies show that the review of the governance structure and the digital policy presents a model of state-led digital governance. European states have promoted the digitization strategy, being also keen to facilitate digital technology for economic development and good governance in the executive branch of government. In this sense, the development of government services must advance, the digital infrastructure must be strengthened, citizens and the private sector must register indisputable advantages, the digital economy must prosper, and access to goods and improved public services must be excellent.

Keywords: digitization, good governance, digital governance, development, public administration.

Panel 2. Threats and risks to the security of states aspiring to join the EU. The experience of Ukraine and the Republic of Moldova.

Nataliia NECHAIEVA-YURIICHUK

Certain Uncertainty: Russian Desinformation and Its Influence on Public Sentiments

After the collapse of the Soviet regime Republic of Moldova as well as Ukraine has been started its way to the truly independent and democratic life. But Moscow did everything to prevent this in either Moldova or Ukraine. Today both states face a serious problem: the open desire of Moscow to destroy their statehood. In Ukraine Kremlin started the open wide-scaled invasion which is lasting for more than two years right now. In Republic of Moldova it is using pro-Russian powers for influencing on decision making process on national, regional and local levels.

Today, in the circumstances of Russian-Ukrainian war, Republic of Moldova and Ukraine are continuing their way toward the EU. Both states are under the fire of Russian propaganda which became even stronger after February 24, 2022. Even understanding the strategic goal of Moscow and propagandistic machine doesn't prevent its destructive influence on public sentiments. One of the main accents both in Ukraine and Moldova is done on discretization of the EU integration course of named states. And on discrediting of pro-European governments of Moldova and Ukraine in Brussels.

In Republic of Moldova Russia is using the rhetoric of neutrality and destructive potential of Transnistria in case of its change for scaring West most of all. In Ukraine a number propagandistic narratives concerning the useless of military aid to Ukraine etc.

The main question today is the protection of Moldavian and Ukrainian societies from the destructive Russian propaganda. And on our point of view civic education is one of the tools which are fundamental in formation critical thinking and media literacy. It's allowing to keep and develop democracy even in turbulent times.

Keywords: European integration, the EU, propaganda, Russia-Ukrainian war, security, Republic of Moldova, Ukraine

Serghei Sprincean

National security priorities through the lens of human security objectives in the context of the EU enlargement perspective

The socio-political, economic, cultural, religious, ethical, mental or technological-communicative differences, with a major impact on the living standards, on the quality of life standards in human communities inhabiting the planet Earth, contribute to the strengthening of mankind's potential to cope with the most violent and destructive effects and results of the multidimensional global crisis, through the diversity of chances and identities it generates. The central concern in the process of building national security as a state policy is the strengthening of human security with new aspects in the context of the EU enlargement approach to build a knowledge-based society, a morally renovated society, rebuilt on the basis of noospheric and bioethical principles in the states of Eastern Europe, targeted by the prospects of expansion, such as Ukraine and the Republic of Moldova, as well as a number of states from the Western Balkans.

Keywords: National security. Human security, EU enlargement, Human rights.

Ludmila ROȘCA

Security and welfare of the citizens of the Republic of Moldova – a priority objective of public policies

This study presents the primary objectives of public policies in democratic states, for which the security and resilience of citizens is a strategic priority. The initial thesis of the investigation is: to mitigate the insecurity and uncertainty of contemporary humans, it is necessary to assimilate the mechanism of social institutions' operation. Social institutions help individuals solve their fundamental problems arising from the need for fair exchange, collective decision-making, collaboration, and cooperation of resources and means towards achieving a common goal. The author updates various interpretations of political and economic institutions, their functions, and their operational mechanisms. In evaluating institutions, two modes are highlighted: the institution as a balance in a fundamental social game, and the institution provides rules, procedures, decision-making mechanisms. In conclusion, the author mentions that human security is a complex phenomenon, characterized by multiple dimensions. The political dimension includes the relations between political, social institutions and citizens, while the economic dimension emphasizes the citizens' welfare, their capacity to meet existential conditions. The social dimension of security also encompasses the tools and methods for ensuring human security at the individual level.

Keywords: security, welfare, social institutions, public policies, resilience.

CORETCHI Boris, CUTCOVSCHI Valentin

Cyclic development in software engineering: flexible strategies for economic security of systems

The purpose of this paper is to analyze the cyclic development of systems, highlighting the benefits and implications in various fields, including software engineering. The paper provides a deeper understanding of the concept and identifies associated limitations, providing valuable insights for practical decision-making.

The originality of this work lies in the comprehensive approach to cyclic system development, integrating concepts from software engineering, economics, and systems theory. By applying models and simulations to real data, the paper brings a practical and original perspective to economic evolution and dynamic interactions within complex systems.

The importance of this theme lies in its ability to provide understanding and guidance in the face of continuous change and complexity in the fields of software engineering and economics. Detailed analysis of cyclic system development processes allows for the anticipation and efficient management of changes, thus contributing to informed decision-making and adaptability in a constantly changing world.

The methods and techniques used are suitable for analyzing and solving a complex model that investigates the economic evolution of the Republic of Moldova in 2022. Essential statistical data on money supply, nominal GDP, and price levels were collected, and model parameters were estimated using econometric methods. Over a period of 10 years, the evolution of model variables was simulated, and the results obtained were interpreted to formulate conclusions and perspectives in the specific context of the Moldovan economy. This detailed analysis contributes to a deeper understanding of economic dynamics and possible future developments.

In conclusion, the detailed analysis of the model and the simulation of the evolution of the economy of the Republic of Moldova in 2022 provide a deeper understanding of the dynamics of the economic system and possible future trends. However, it is important to approach the results with caution, considering the limitations and simplifications of the model, as well as the variability of the data used. This underscores the need for *a balanced and thorough approach to the analysis and interpretation of economic phenomena*.

Keywords: cyclic system development, block diagram, iterative development, software projects, adaptability to changes, econometric modeling, economic projections.

Edina Lilla MESZAROS, Constantin Vasile ȚOCA

Assessing the EU-NATO cooperation on resilience building against hybrid threats

When the European integration project has started, its founding fathers didn't envisage the creation of a common foreign and security dimension.

However, the profound changes in the international security environment have impelled the European Community to reconsider its traditionally held civilian power position and started developing autonomous security and defence capabilities. Maastricht with its second pillar established a Common Foreign and Security Policy for the European Union and Saint Malo has put the basis of the European Security and Defence Policy, the two merging under the Lisbon Treaty as the CSDP. Moreover, since 2003, the EU has been successfully conducting both civilian and military missions on and outside the European continent. On the other hand, as regards its constitution, its strategic partner, NATO, from the very beginning was created as a defensive military organization meant to secure the Western European countries facing the threats coming from the East (U.S.S.R). Despite the initial scepticism within NATO concerning the CFSP/ESDP's efficiency and capabilities in undertaking security governance related tasks, nowadays, we witness the existence of an enhanced cooperation between the two organizations. This cooperation is also outstanding in the field of resilience building against the challenges represented by hybrid threats. With respect to the concept of hybrid threats, the majority of the relevant studies in the field highlight the game-changing role of Russia's actions in Ukraine, more specifically the annexation of Crimea. This action is perceived as a blueprint of contemporary hybrid warfare in the vast majority of these studies. Furthermore, not just the act of Russian aggression in Ukraine, but the way how it was perceived and conceptualized by its strategic partner, NATO, had played a major role in the term gaining traction in EU military and diplomatic circles. In comparison with the European Community, the assessment of elements of hybridity in threats and in modern warfare has been on the NATO's agenda before the EU decision-makers started dealing seriously with the phenomenon and its conceptualization. The changes in the international security environment following the end of the Cold War coupled with the diversification of threats¹ and actors[□], compelled NATO to reconsider its understanding of security challenges and of the tools designed to prevent and tackle them. Therefore, this research has put forward not just the assessment of the historical evolution of the NATO-EU relations, but it mainly emphasizes on unfolding the concrete resilience

---

¹Here we can speak about the consolidation of VNSA's (Violent Non-State Actors), such as terrorist groups, militias, paramilitary groups, rebel groups, guerrilla, warlords, pirates, insurgents, marauders, sobels, proto-states etc.

building measures against hybrid threats that the two organizations have taken in the past decade, focusing of the joint frameworks and inter-institutional arrangements on countering hybrid threats.

Keywords: UE, NATO, cooperation, resilience.

Natalia CIOBANU

The impact of hybrid threats on the national security of the Republic of Moldova

Hybrid threats (energy, economic, social, informational, etc.) to national security have intensified in the context of the Republic of Moldova obtaining the status of a candidate country for the European Union. The effects of these actions are becoming more tangible as we face a divided society where the socially vulnerable categories predominate - “easy prey” used by destabilizing factors within the country to affect the country’s security trajectory. This unstable regional context, fragile from a security and defense perspective, lies at the borders of the European Union, becoming a real threat to the stability of European states. The author of the study analyzes the impact of hybrid threats on national security, highlighting the importance of informing society about its destructive effects on the country’s development and the safety of its citizens.

Keywords: hybrid threats, security, impact, European Union, Republic of Moldova

Simion ROSCA

The Republic of Moldova faces the challenges, opportunities and threats of 2024

Europe is going through deep political, economic and security transformations, which will define the future of both the continent and the Republic of Moldova for decades to come. Only through a joint and continuous effort of state institutions, civil society, the private sector and all citizens, at home and in the diaspora, can sustainable security, peace and prosperity be ensured in the Republic of Moldova. The year 2024 is for the Republic of Moldova a year marked by two aspects of major importance: the start of negotiations on accession chapters with the European Union and the presidential elections. The regional context, however, remains equally murky due to the uncertainties and vulnerabilities created by the Russian military invasion of Ukraine, an external war theater with reverberations

inside Moldova. Pro-Russian political forces from the separatist region of Transnistria, but also from the Gagauz autonomy in southern Moldova, can always create foci of instability for Moldova and the pro-European government in Chisinau. Pro-Russian political forces will also contribute to creating a political climate of uncertainty, a situation that suits Moscow's political-military goals.

Keywords: national security, challenges, opportunities, threats, prosperity, peace.

Ianus ERHAN

Public order and security – component of the Treaty of Accession of the Republic of Moldova to the European Union

On June 23, 2022, our country obtained the status of a candidate country for EU accession, a very important stage in achieving the desired European integration established many years ago. At the same time, this process that brings us even closer to European values and standards, requires the implementation of the assumed commitments, as well as the completion of certain consistent steps.

The given status offers a clear path and a determined perspective to obtain the status of EU member state, with the completion of a complex procedure of implementation/fulfillment of the conditions of accession, and the candidate countries must apply European legislation in all areas.

Last but not least, the protection of the common space of freedom and security requires that the responsible national authorities have a proactive role in this respect, with the implementation of the activities and actions prescribed in the policy documents, as well as the assumption of the commitments determined within the extensive accession process European of our country.

In turn, public order and security are to become the basic pillar in guaranteeing legality and stability both for the citizens of the Republic of Moldova and the citizens of the EU in order to guarantee them the full exploitation of their freedoms. In the same way, a high level of public security demonstrates the credibility, dedication and professionalism of the national authorities, a determining fact on the path of our country's European integration.

Keywords: European integration, candidate state, EU acquis, public order and security, policy documents, state of legality.

Şabnam-Cristina PAKNEHAD

The contribution of the UNHCR in Moldova to refugees from Ukraine continues

This article is written about the most important organization which is dealing with the refugee's problem – the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). It protects refugees, asylum seekers, internally displaced persons, stateless persons and returnees. Is presented the High Commissioner (Mr. Filippo Grandi), who visited the Republic of Moldova in 2023 and 2024. Are explained the activities of the UNHCR Office in Moldova to support refugees from Ukraine. The forms of protection that can be received by a person seeking asylum in the Republic of Moldova are also specified.

At the end, is shown an example of a local family that hosted Ukrainians, including Veronika, who at the age of 6 already knows what war means.

Keywords: crisis, Ukraine, asylum, protection, UNHCR, beneficiaries, hope.

Panel 3. The potential and tools of collaboration between the Republic of Moldova and Ukraine with EU member states in the field of local public administration.

Serhii HAKMAN

Cross-border Interaction between Authorities and Civil Society Institutions in the Ukraine – Romania – Republic of Moldova Triangle

In the context of European and Euro-Atlantic integration, a particular role is played by the democratization of our countries, which, in turn, requires efficient interaction between authorities and civil society institutions. It is necessary to adopt the forms and methods of influence on the authorities. Special attention is given to the theory and practice of forming NGO coalitions and their influence on management decision-making.

Integration into the European community implies the implementation of an active good-neighborliness policy, improving mechanisms of multi-level relations, including interregional and cross-border cooperation. Cross-border cooperation not only contributes to bringing our countries to a more acceptable form for their economic development but also allows for the development of cooperation and interaction mechanisms of

authorities and the community, characteristic of the mechanisms already existing in the European Union. This enables our countries to integrate “more easily” into the European community without disrupting the usual development context. A special role in this case is given to cross-border projects. This presentation will examine the peculiarities of the interaction between authorities and civil society institutions in the cross-border area. The forms and methods of influence of non-governmental organizations on the authorities will be revealed. Special attention is given to the theory and practice of forming NGO coalitions and their influence on management decision-making.

Keywords: European integration, cross-border interaction, public authorities, civil society, Ukraine, Romania, Republic of Moldova.

Eduard Ionuț FEIER, Constantin Vasile ȚOCA
“Regional Cooperation” in the Visegrad Group

The new dynamics of cooperation within the V4 Group and the revival of its role in the geography of regional security served as a foundation for the architecture of regionalization in Central Europe. Poland’s expressed ambitions to strengthen its regional leadership played an important role when reassessing the importance of the V4 Group. A strongly consolidated regional group could become the core of a broader repositioning of regional alignments by creating an extended cooperation platform for regional states. This would have achieved a twofold objective: it would have facilitated greater convergence of action by coordinating and harmonizing the security agendas of Member States, and it would have given a more defined framework for the development of regional military capabilities, boosting the allies’ defense efforts.

Keywords: V4 Group, cooperation, regionalization, regional group.

Eugen MAHDA

Completion of the Formation of Political Nations in Moldova and Ukraine: Causes, Features, and Consequences

Russia’s large-scale invasion of Ukraine not only accelerated the process of European integration of Moldova and Ukraine, but also gave impetus to the completion of the process of formation of political nations in these post-Soviet republics. The processes of rapprochement with the European Union and the formation of political nations are significantly

interrelated. The study focuses on the challenges of the nation-building process for Moldova and Ukraine and the consequences that may result from the completion of the process of political nation-building in Moldova and Ukraine

Keywords: Kremlin, political nation, Putin, European integration

Natalia GAVRILENCO

This article focuses on analyzing and comparing the typologies of misconduct within disciplinary systems for judges in various European countries, with a particular emphasis on the legislation of Spain, France, Germany, Italy, and the Republic of Moldova. By investigating the categories of behaviors considered disciplinary misconduct and the specific disciplinary procedures applied to magistrates in these countries, the article proposes a deeper understanding of how different legal systems address and regulate judicial conduct.

While the legislation regarding the disciplinary responsibility of judges shares the common goal of maintaining the integrity and impartiality of the judicial system, the specific approaches and types of misconduct often vary depending on the legal and cultural context of each country. Thus, this comparative study will highlight both the differences and similarities between the judicial systems of the selected countries regarding the definition, identification, and sanctioning of judges' disciplinary misconduct.

Through a detailed analysis of legislation and judicial practices in Spain, France, Germany, Italy, and the Republic of Moldova, the article aims to provide a comprehensive perspective on how these states address issues related to the inappropriate behavior of magistrates and how they ensure integrity and accountability in the judicial system.

Ultimately, this comparative study will contribute to developing a broader perspective on the diversity of judicial practices and policies in Europe, providing useful information for improving disciplinary responsibility systems for judges in the European context.

Keywords: system of disciplinary responsibility, Spain, France, Germany, Italy and the Republic of Moldova, comparative study.

